

**Erfaringsopsamling:
Exitpakke til
mennesker i
prostitution
2020-2023**

september 2024

Publikationen er udgivet af
Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Udgivet september 2024

Download eller se rapporten på
www.sbst.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med
angivelse
af kilde.

digital isbn: 978-87-94371-43-8

Indhold

1	Sammenfatning	2
1.1	Projektoverblik.....	3
1.2	Erfaringer fra projektet.....	5
1.3	Lokale erfaringer fra projekterne	6
2	Indledning.....	11
2.1	Baggrund for projektet.....	11
2.2	Formål med erfaringsopsamlingen	12
2.3	Datagrundlag og analyse	12
3	Organiseringen af de fire projekter	14
3.1	Projekt FORandring i Aarhus.....	14
3.2	Etablering af Reden Esbjerg.....	19
3.3	Nye Veje i Odense Kommune	23
3.4	Projekt Exit Prostitution i København	26
4	Udviklingen i de fire exit-projekter.....	31
4.1	Erfaringerne fra FORandring i Aarhus	32
4.2	Erfaringerne fra Reden Esbjerg.....	41
4.3	Organisering af indsatsen i Odense 2022.....	51
4.4	Organisering af indsatsen i København.....	59
5	Metode	68
5.1	Undersøgellesdesign.....	68
5.2	Kvalitativ dataindsamling	69
5.3	Kvantitativ dataindsamling.....	72
6	Referencer.....	75

1 Sammenfatning

Denne erfaringsopsamling formidler de vigtigste erfaringer fra de fire projekter, som har deltaget i exitpakken 2020-2023. Erfaringsopsamlingen er først og fremmest skrevet som inspiration til andre kommuner og NGO'er med interesse for prostitutionsområdet. Rapportens modtagere er derfor først og fremmest lokalpolitikere, ledere og medarbejdere i kommunale forvaltninger.

Erfaringsopsamlingen giver indblik i, hvordan Aarhus, Esbjerg, Odense og Københavns Kommune har organiseret deres exit-indsats i samarbejde med en række NGO'er på området, herunder hvilke erfaringer de har gjort sig i forhold til samarbejde og koordinering af indsatser til borgere i målgruppen.

Rammerne for erfaringsopsamlingen

Formålet med puljen, "Exitpakke til mennesker i prostitution" 2020-2023, var at *"forbedre trivslen og reducere prostitutionsaktiviteter for udsatte personer i prostitution, hvorfor der afsættes midler til en exitpakke målrettet mennesker i prostitution, der ønsker at forlade prostitutionsmiljøet eller ønsker rådgivning i relation til deres prostitutionserfaringer."* (SSA, 2019: 4)

Målgruppen var danske såvel som udenlandske borgere over 18 år med lovligt ophold i Danmark, der er i prostitution og har sociale vanskeligheder som følge af prostitution.

Det fremgår endvidere af "Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023" (SSA, 2019), at kommunerne skal samarbejde med relevante NGO'er om rådgivning og støtte til borgere, der ønsker rådgivning om alternativer til et liv i prostitution samt til eventuelt videre støtte til at forlade prostitution. Hovedfokus i puljen er dermed lagt på samarbejdet mellem kommunerne og NGO'erne og på rådgivning. Der er ikke angivet specifikke krav til kommunerne om at arbejde med bestemte indsatser, som det var tilfældet i den tidligere exitpakke i 2012-2016, hvor det var angivet, at kommunerne skulle afprøve anvendeligheden af den evidensbaserede metode Critical Time Intervention (CTI) i det sociale arbejde med målgruppen (SFI, 2017).

På denne baggrund har Social- og Boligstyrelsen udarbejdet et undersøgelsesdesign,

som i videst muligt omfang sikrer, at der inden for rammerne af initiativet indsamles mest mulig viden om erfaringerne fra projektet, så dette kan komme andre kommuner og interesserede aktører til gavn.

1.1 Projektoverblik

De fire kommuner har organiseret sig forskelligt og afspejler derfor fire selvstændige projekter med forskellige rammer for samarbejdet mellem kommune og NGO'er.

Tabel 1 giver et overblik over, hvor mange deltagere de enkelte projekter har registreret, hvor længe de har deltaget og deres alder.¹ Tallene i tabellen dækker over store forskelle i projekternes registreringspraksis. For eksempel er det blot 48 ud af de 78 borgere i FORandring i Aarhus, som har modtaget mere end en enkelt times rådgivning, mens alle 47 deltagere i Nye Veje har fået længerevarende rådgivning eller CTI-inspirerede forløb.

Tabel 1
Borgerfakta fra projekterne

	FORandring Aarhus	Reden Esbjerg	Nye Veje Odense	Exit-Prostitution København
Antal borgere registreret i projektet ²	78	84	47	91
Gennemsnitlig deltagelse ³	9,9 mdr.	10,9 mdr.	7,5 mdr.	7,2 mdr.
Gennemsnitsalder	32 år	41 år	33 år	46 år

Kilde: Projekternes registreringer, fra hhv. januar 2023 fra København og november 2023 for de øvrige

Der henvises til afsnit 3 for en nærmere gennemgang af tallene i tabellen.

Tabel 2 giver et overblik over projekternes organisering, hvem der indgår i samarbejdet, hvilke indsatser de tilbyder, og hvilken målgruppe de i praksis har haft en særlig opmærksomhed på inden for den overordnede målgruppe, som alle projekterne

¹ Tallene er baseret på projekternes egne registreringer. De tal, som indgår i denne rapport, er indsendt hhv. i november 2023 og for Københavns vedkommende i januar 2023.

² Dækker over borgere, som har fået alt fra en enkelt times rådgivning og vejledning til individuel terapi, over flere indsatser over adskillige måneder. I Aarhus er det eksempelvis 30 ud af 78 borgere, som alene har modtaget rådgivning af en fagperson.

³ I denne beregning er der som udgangspunkt ikke medtaget borgere, som har deltaget i projekterne mindre end en dag, fx de 30 i Aarhus, der alene har modtaget en times rådgivning og vejledning.

skal arbejde med.⁴

Tabel 2
Overblik over de enkelte projekter

Projekt navn	Projektdeltagere	Indsatser	Fokusbølgegruppe
FORandring Aarhus	<ul style="list-style-type: none"> Aarhus Kommune, Center for Mestring, Reden Aarhus Kvisten LivaRehab (Joan Søstrene) 	<ul style="list-style-type: none"> Rådgivning og vejledning Case-management-forløb 18-30+ år Oplæg og kompetenceudvikling til fagprofessionelle Individuelle- og gruppeterapeutiske forløb Uddannelses- og beskæftigelsesrettede forløb Brobygning til kommunens støttemuligheder 	<ul style="list-style-type: none"> Mennesker i målgruppen med senfølger efter seksuelle overgreb, unge der sælger eller bytter sex
Reden Esbjerg	<ul style="list-style-type: none"> Esbjerg Kommune, Center for Misbrug, KFUK's Sociale Arbejde 	<ul style="list-style-type: none"> Rådgivning og vejledning Oplæg og kompetenceudvikling til fagprofessionelle Individuelle- og gruppeterapeutiske forløb Bisidning/følgeordning Brobygning til kommunens støttemuligheder Sociale aktiviteter i/ud af huset Anonym sundhedsklinik 	<ul style="list-style-type: none"> Mennesker der sælger sex på markeds-mæssige betingelser, mennesker i gråzoneprostitution⁵, herunder udsatte, herboende kvinder fra Grønland
Nye Veje Odense	<ul style="list-style-type: none"> Beskæftigelses- og Socialforvaltningen, Odense Kommune Reden Odense 	<ul style="list-style-type: none"> Rådgivning og vejledning CTI-inspirerede forløb Gruppeterapeutiske forløb Opkvalificerings- og uddannelsesforløb for fagprofessionelle i kommunen Brobygning til kommunens støttemuligheder 	<ul style="list-style-type: none"> Hele målgruppen, herunder særlig opmærksomhed på gråzoneprostitution, LGBT+ og mænd
Exit-Prostitution København	<ul style="list-style-type: none"> Hjælpseenheden, Københavns Kommune Reden København Reden International LivaRehab 	<ul style="list-style-type: none"> Rådgivning og vejledning til målgruppen og fagprofessionelle, Individuelle- og gruppeterapeutiske forløb Uddannelses- og beskæftigelsesrettede forløb Brobygning til kommunens støttemuligheder 	<ul style="list-style-type: none"> Hele målgruppen med fokus på særligt udsatte og udenlandske borgere i prostitution. Desuden opsøgende arbejde på bordeller og på online fora

Kilde: Projekternes egne registreringer

⁴ Målgruppen er danske såvel som udenlandske borgere over 18 år med lovligt ophold i Danmark, der er i prostitution og har sociale vanskeligheder som følge af et liv i prostitution og/eller prostitutionslignende adfærd, som enten ønsker at forlade prostitution eller at opnå en forbedring af deres aktuelle livssituation.

⁵ Gråzoneprostitution bruges af projektmedarbejdere i alle fire projekter, typisk til at betegne handlinger, hvor seksuelle ydelser byttes for gaver, rejser, goder eller lignende.

1.2 Erfaringer fra projektet

Borgernes trivsel

I projektet er der indsamlet data for borgernes trivsel ved opstart og efterfølgende. Resultaterne skal fortolkes med væsentlig forsigtighed, da de bygger på et relativt lavt antal besvarelser, ligesom ikke alle borgere har udfyldt trivselsmålingerne:

- Blandt de borgere, som har besvaret trivselsmålingerne, observeres en positiv udvikling i trivslen i projekt FORandring i Aarhus og i Exit Prostitution København
- Der kan ikke observeres nogen positiv udvikling i trivslen hos de borgere, der har besvaret målingerne i Reden Esbjerg eller Nye Veje Odense.
- De borgere, som har besvaret trivselsmålingerne i Exit Prostitution København, ligger gennemsnitligt på et højere trivselsniveau ved første måling, sammenlignet med borgerne i de øvrige projekter. Det gælder særligt for borgerne i Nye veje Odense.
- I København ligger borgerne på en gennemsnitlig trivselsscore på 45 på et indeks fra 0-100, mens de i Nye Veje ligger på en score på 30 i den første måling, hvilket indikerer at borgerne i Odense er mere udsatte ved den indledende kontakt.

Projekternes erfaringer

På baggrund af interviews med repræsentanter for de fire projekters deltagende organisationer, kan der udledes en række tværgående erfaringer fra projektperioden. Erfaringerne er udledt af de interviewedes oplevelser og afspejler dermed dette perspektiv:

- Kommuner og NGO'er i projektet oplever gennemgående, at det er lykkedes at etablere et tættere samarbejde omkring borgerne, som understøtter en mere koordineret indsats omkring målgruppen på tværs af organisationerne.
- Alle projekterne har erfaret, at det er nødvendigt med en omfattende indsats, der skaber synlighed omkring prostitutionsområdet og exit-projekternes tilbud blandt samarbejdspartnere, hvis de skal sikre opsporing og henvisning af målgruppen til den rette hjælp i projektet.
- Det har generelt taget længere tid end forventet at opspore og rekruttere borgere i målgruppen, og der er blevet brugt langt flere ressourcer på dette i

projekterne end forventet.

- Det vil kræve et vedvarende formidlingsarbejde, efteruddannelse og ledelsesmæssigt fokus over flere år at skabe en helhedsorienteret tilgang i kommunerne, hvor prostitutionsområdet sidestilles med andre sociale problemer, som borgerne har krav på at få støtte til

1.3 Lokale erfaringer fra projekterne

De fire projekter har i praksis differentieret i deres opmærksomhed på forskellige delmålgrupper inden for den overordnede målgruppe. For eksempel har Odense undervejs i projektet ansat en medarbejder med særlig opmærksomhed omkring opsporing af mænd og LGBT+. Aarhus, Odense og Esbjerg har haft en særlig opmærksomhed på såkaldt gråzoneprostitution blandt unge – og dermed også haft et forebyggende sigte. I praksis er gennemsnitsalderen for de borgere, der har deltaget, i både København og Esbjerg højere end i Aarhus og Odense, med hhv. 46 og 41 år mod hhv. 32 år i Aarhus og 33 år i Odense.

De fire kommuner har gennemgående fået tilskud til at etablere en koordineret og sammenhængende indsats i samarbejde med lokalt udvalgte NGO'er. Inden for denne ramme har projekterne fokuseret deres ressourcer på rådgivning og vejledning af borgere og fagprofessionelle, individuel og gruppebaseret terapi, CTI-inspirerede forløb mv. De kommunale projektledere har indledt samarbejde med lokale afdelinger af fx Reden, LivaRehab og Kvisten.

FORandring i Aarhus Kommune

I Aarhus er projektet organiseret som et samarbejde mellem kommunen og de tre frivillige organisationer Reden, Kvisten og LivaRehab. Som det eneste af de fire projektorganisationer har Aarhus organiseret samarbejdet, så alle borgere, der modtager indsats i projektet, visiteres gennem de to kommunale koordinatører.

FORandring tilbyder længerevarende Case-management-forløb inspireret af CTI-metoden, rådgivning og vejledning til målgruppen samt fagprofessionelle og individuelle- og gruppeterapeutiske forløb til borgere i målgruppen, med senfølger efter seksuelle overgreb.

På baggrund af analysen kan vi formulere en række anbefalinger til andre kommuner,

som overvejer at organisere sig på samme måde som i Aarhus:

- Erfaringerne fra FORandring peger på vigtigheden af at etablere af et tæt samarbejde mellem kommunale koordinatore og NGO'er, der tager udgangspunkt i kommunal visitering og koordinering af borgersagerne.
- Ifølge projektdeltagerne lader borgerne sig gerne visitere af de kommunale koordinatore, når de mødes med åbenhed og velvilje i stedet for krav og "tvang", som de måske har oplevet i andre dele af kommunen. Det anbefales derfor, at organisere samarbejdet omkring kommunal visitering, der tager udgangspunkt i borgerens ønsker og behov.
- Erfaringerne viser, at der skal investeres meget tid de første 1-2 år på at øge kendskabet til hinanden og styrke relationerne imellem medarbejderne i de forskellige organisationer. Det kan derfor anbefales, at kommuner og NGO'er, som ønsker at styrke samarbejde og koordinering, afsætter ressourcer til at mødes og tage på gensidige besøg hos hinanden.
- Forudsætningen for at kunne rekruttere borgere til indsatsen gennem kommunen er, at tilbuddet er kendt i de afdelinger, der skal opspore og henvise borgere til indsatsen. Det kan derfor anbefales, at fremtidige indsatser planlægges, så der investeres betydeligt i oplysning og opkvalificering af fagprofessionelle i starten.

Reden Esbjerg

I Esbjerg er der i løbet af projektperioden etableret en ny Rede i et tæt samarbejde mellem Esbjerg Kommune og KFUK Socialt Arbejde. Reden Esbjerg råder over to projektmedarbejdere fra kommunen samt en daglig leder og to projektmedarbejdere fra KFUK, der har indrettet kontor og værested på en ny adresse.

Reden Esbjerg tilbyder sociale arrangementer, åben cafe, rådgivning og vejledning til målgruppen samt fagprofessionelle og individuelle og gruppeterapeutiske forløb samt bisidning. I projektets sidste år har Reden etableret en sundhedsklinik, med frivillige læger og tilbud om anonym sundhedsrådgivning.

På baggrund af analysen kan vi formulere en række anbefalinger til andre kommuner, som overvejer at etablere en Rede:

- Erfaringerne fra Esbjerg tyder på, at etablering af et nyt tilbud, som en lokal Rede er, understøttes positivt af et tæt samarbejde mellem kommunen og

KFUK's Sociale arbejde. Her er det er en fordel, at roller og opgaver er klart fordelt fra starten.

- Erfaringerne fra Esbjerg viser, at det tog væsentlig længere tid end forventet at udbrede kendskabet til den nye Rede blandt lokale samarbejdspartnere. Dette kan med fordel medtages i planlægningen. Det anbefales derfor, at der afsættes væsentlige ressourcer til at holde oplæg og formidle viden til fagprofessionelle i kommunen og blandt andre samarbejdspartnere, herunder til at opdyrke og etablere samarbejde med relevante organisationer i lokalområdet.
- En nærværende og synlig daglig leder, med erfaring fra og stærke relationer ind i relevante afdelinger af i kommunen, kan være med til at styrke samarbejdet med kommunen. På samme måde kan det være en fordel at ansætte medarbejdere og ledere, som allerede har et stort netværk hos organisationens primære samarbejdspartnere.

Nye Veje Odense

I Odense er projektet forankret i kommunen med tæt samarbejde med Reden Odense. Projektmedarbejderne, som sidder sammen fysisk omfatter en kommunal projektleder, en kommunalt deltidsansat medarbejder samt en medarbejder, som er ansat i Reden. Projektmedarbejderne har i løbet af projektet været organiseret under to forskellige afdelinger af kommunen, på to forskellige adresser.

Nye Veje har tilbudt rådgivning og vejledning til hele målgruppen, med en særlig opmærksomhed på mænd og LGBT+. Herudover leverer projektet opkvalificerings- og uddannelsesforløb for fagprofessionelle i kommunen, CTI-forløb og gruppeterapeutiske forløb.

På baggrund af erfaringerne fra Nye Veje i Odense kan vi formulere en række anbefalinger:

- Positive erfaringer fra Nye Veje viser, at det er en god idé at uddanne "videnspersoner" fra relevante afdelinger af kommunen, som kan bidrage til en bredere opkvalificering af fagprofessionelle viden og øget opmærksomhed på prostitutionsområdet.
- Den organisatoriske placering af projektet skal overvejes nøje. En organisering under ungeområdet, som i Odense, kan derfor blandt andet gøre det nemmere

at rekruttere unge borgere ind i projektet og sikre en større synlighed for projektets tilbud og målgruppen af unge i gråzoneprostitution. Det kan ligeledes få stor betydning for rekrutteringen og synligheden blandt de fagprofessionelle i kommunen, i hvilken del af den kommunale organisation projektet organiseres.

- Den øgede digitalisering og individualisering af sex salg og -bytte medfører, at der skal investeres et betydeligt antal timer i opsøgende arbejde på internettet, i arbejdet med at etablere kontakt til målgruppen via digitale platforme. Ifølge Nye Veje særligt når det gælder rekruttering af mænd og LGBT+-personer med prostitutionserfaringer.
- Det kan også anbefales at etablere en fremskudt indsats på nogle af kommunens tilbud, hvor projektmedarbejderne tilbyder sparring til ansatte og borgere, da dette ligeledes kan medvirke til at øge rekrutteringen af borgere i målgruppen.

Exit-Prostitution i København

Erfaringsopsamlingen for Exit prostitution i København er baseret på færre interviews og data fra en kortere periode end de øvrige projekter, da projektet stoppede i begyndelsen af 2023.

I København var projektet organiseret som et samarbejde mellem Kommunens hjemløseenhed og de tre NGO'er: Reden København, Reden International og LivaRehab. En kommunalt ansat koordinator stod for koordinering af samarbejde og brobygning mellem organisationerne og kommunens tilbud, som skulle imødekomme målgruppens behov.

Et såkaldt Brobyggernetværk bestående af fagprofessionelle fra udvalgte afdelinger af kommunen og de tre NGO'er fungerede som strukturel understøttelse af samarbejdet og formidlede viden om projektet og målgruppen i Københavns Kommune. Brobyggernetværket var etableret forud for exitprojektet, men blev udbygget undervejs i projektperioden.

Projektet tilbød en bred vifte af indsatser til målgruppen baseret på organisationernes daværende tilbud og brobygning til kommunens støttemuligheder.

På baggrund af erfaringerne fra Exit Prostitution København kan vi pege på følgende anbefalinger:

- Det tættere samarbejde mellem Københavns Kommune og de deltagende NGO'er, som dette projekt har understøttet, vurderes i lyset af projektdeltagerne erfaringer at kunne skabe bedre sparring og koordinering på sagsniveau, hvilket opleves at være til gavn for borgere i prostitution.
- Erfaringerne fra Exit Prostitution peger på, at større kommuner med fordel kan overveje etablering af et "Brobyggernetværk" med henblik på at bidrage til øget videndeling og koordinering af indsatser imellem kommune og NGO'er
- Fokus på online-mapping og -rekruttering kan være vigtigt, da størstedelen af al salg og bytte af sex i dag sker i onlineregi. Udbredelse af viden om konsekvenserne af online sexsalg og -bytte, fx sugardating, som forebyggende tiltag kan således være vigtigt.

2 Indledning

2.1 Baggrund for projektet

Partierne bag aftalen for Reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet besluttede i 2020, at afsætte midler til at forbedre trivslen og reducere produktionsaktiviteter for udsatte personer i prostitution. Dette blev udmøntet i en såkaldt exitpakke målrettet mennesker i prostitution, som løb i perioden 2020-2023. Med aftalen ønskede partierne at forbedre trivslen og reducere prostitutionsaktiviteter for udsatte personer i prostitution. Derfor blev der afsat en pulje til en exitpakke målrettet mennesker i prostitution, der ønsker at forlade prostitutionsmiljøet eller ønsker rådgivning i relation til deres prostitutionserfaringer. Der blev med puljen stillet krav om, at kommunerne i samarbejde med relevante NGO'er tilbød indsatsen til borgere, der ønsker at modtage rådgivning om alternativer til et liv i prostitution samt eventuelt støtte til at forlade prostitution. Målgruppen var danske såvel som udenlandske borgere over 18 år, med lovligt ophold i Danmark, der er i prostitution og har sociale vanskeligheder som følge af prostitution.

Tabel 3 viser tilskuddet til de støttede projekter fra ansøgningspuljen til exitpakke til mennesker i prostitution i 2020.

Ansøger	Projektitel	Tilskud (kr.)
Aarhus Kommune	Exitpakke til mennesker i prostitution	7.630.963
Esbjerg Kommune	Støtte til mennesker i prostitution i Esbjerg og omkringliggende kommuner	7.000.000
Københavns Kommune	Exitprostitution 2020-2023 København	9.000.000
Odense Kommune	Nye veje - et samarbejde mellem Odense Kommune og Reden Odense	7.000.000
I alt		30.630.963

Kilde: Social- og Boligstyrelsen

Erfaringsopsamlingen er udarbejdet på tværs af de fire tilskudsmodtagende kommuner i hhv. Esbjerg, Aarhus, Odense og København.

2.2 Formål med erfaringsopsamlingen

Social- og Boligstyrelsen har gennemført en erfaringsopsamling, der giver et overblik over de fire kommuners erfaringer med at etablere en exit-indsats i samarbejde med relevante NGO'er.

Erfaringsopsamlingen formidler kommunernes oplevelser med:

Projekternes erfaringer på organisatorisk niveau

I projektperioden skal kommuner og NGO'er organisere et samarbejde, hvor de skal tilbyde rådgivning og anden støtte til målgruppen. Erfaringsopsamlingen belyser følgende:

- Hvordan har de enkelte projekter valgt at organisere samarbejdet, og hvilke erfaringer er der med de forskellige organiseringer på tværs?
- Hvilke erfaringer har projekterne gjort sig med at bidrage til, at prostitutionsområdet bliver en del af en helhedsorienteret tilgang i den kommunale sagsbehandling, på lige fod med andre sociale problemer?

Erfaringer vedrørende borgernes forløb i projekterne

Erfaringsopsamlingen viser:

- Hvor mange borgere der har deltaget i de fire projekter
- Hvordan kønsfordelingen har været blandt de deltagende borgere
- Hvor længe borgerne gennemsnitligt har deltaget i de fire projekter
- Hvordan udviklingen har været i deltagernes oplevede trivsel målt gennem det validerede målredskab WHO-5
- Hvilke indsatser borgerne har modtaget i de fire projekter

2.3 Datagrundlag og analyse

Erfaringsopsamlingen er baseret dels på interview med projektledere og udvalgte projektdeltagere fra de støttede projekter, dels på projekternes registreringer af deltagere samt spørgeskemaer til trivselsmålinger, som er udfyldt af de deltagende borgere.

Datagrundlaget for erfaringsopsamlingen har samlet set været:

- 17 kvalitative, primært gruppeinterviews med projektdeltagerne, gennemført ad

tre omgange i løbet af projektperioden

- Registreringer vedrørende de borgere, som har deltaget i projektet foretaget af kommuner og NGO'er
- Løbende trivselsmålinger af de deltagende borgere

De 17 kvalitative interviews er gennemført med samlet set 26 projektdeltagere og projektledere fra de fire kommuner og NGO'er, som har været en del af exitpakken 2020-2023. De kvalitative interviews er optaget, transskriberet, kodet og analyseret ved opsætning af analytiske displays ud fra principperne om transparens, inklusion og autenticitet (Dahler-Larsen, 2008).

Projekternes registreringer af deltagere til brug for erfaringsopsamlingen er indsamlet i november 2023 for Aarhus, Odense og Esbjergs vedkommende. For så vidt angår Københavns Kommune, er anvendt registrerede data fra januar 2023, da projektet i København stoppede undervejs.

Spørgeskemaer til trivselsmålinger til de registrerede er udsendt løbende hver anden-tredje måned med henblik på at undersøge, om der er en positiv udvikling i deres trivsel. Spørgeskemaet anvender det validerede måleredskab WHO-5.

3 Organiseringen af de fire projekter

Herunder beskrives de fire projekters organisering, samarbejde og indsatser. Under hvert projekt kortlægges desuden:

- Antallet af borgere
- Hvilke indsatser borgerne har modtaget
- Gennemsnitlig varighed af deltagelse
- Alders- og kønsfordeling
- Udviklingen i borgernes trivsel

3.1 Projekt FORandring i Aarhus

I Aarhus blev der i begyndelsen af projektperioden indgået et samarbejde mellem Aarhus Kommune, Reden Aarhus, LivaRehab Aarhus, Kvisten og Joan-søstrene, som har fået navnet FORandring. I løbet af projektet viser det sig, at Joan Søstrene ikke kan rekruttere de nødvendige frivillige kræfter til at opretholde tilbuddet. I en overgang er de fortsat med på møderne med de øvrige samarbejdspartnere i projektet, men i løbet af 2022 glider Joan-Søstrene ud af samarbejdet.

Med projektet vil samarbejdspartnerne skabe et tættere og bedre samarbejde mellem Aarhus Kommune, deltagende NGO'er og andre relevante samarbejdspartnere på området, som skal sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats for den enkelte borger i målgruppen.

Kommunal visitation og koordination

FORandring er placeret under Aarhus kommunes Center for Mestring, under forvaltningen Sociale Forhold og Beskæftigelse. Visiteringen til alle tilbud til målgruppen i FORandring sker gennem de to kommunale koordinatore, som er ansat i forbindelse med projektstart. Heri adskiller FORandring sig fra de øvrige tre projekter, hvor visiteringen af borgerne kan ske via flere forskellige indgange.

Koordinatorerne afklarer borgernes støttebehov, har rådgivnings- og vejledningsforløb og tilbyder case-management-forløb til borgere i målgruppen over 30 år.

Koordinatorerne fortæller, at Case-management-metoden henter inspiration fra Critical Time Intervention (CTI). Ifølge koordinatorene arbejder de med udgangspunkt i en

recovery-orienteret tilgang, og borgeren skal udelukkende forholde sig til koordinatoren, som skal skabe overblik over alle indsatser, der er omkring borgeren. I samarbejde med borgeren finder koordinatoren frem til, hvilke forløb og indsatser der er relevante for borgeren. De to koordinatører fungerer dermed som bindeled til anden støtte i kommunen. Koordinatorerne følger op på borgerne hver anden måned. Koordinatorerne i FORandring tilbyder desuden oplæg til samarbejdspartnere (Aarhus Kommune, 2023).

Tabel 4
FORankring i Aarhus

- Samarbejde mellem Aarhus Kommune Center for mestring, Reden, Kvisten og LivaRehab
- Alle borgere i projektet visiteres gennem to kommunale koordinatører
- Projektet tilbyder Rådgivning, case management-forløb inspireret af CTI-metoden, individuel terapi samt jobcoaching og afklaring

Kilde: Interviews med projektdeltagere gennemført af Social- og Boligstyrelsen

Rådgivning og Case Management forløb for unge

Reden og RedenUng i Aarhus arbejder med forebyggelse af prostitution og gråzoneprostitution, for eksempel i projektet RedenUng, der arbejder med at rådgive unge om gråzoneprostitution og sugardating (KFUK, 2023). I FORandring står RedenUng i Aarhus for case management-forløb for unge mellem 18-30 år. Dette tilbud retter sig mod unge, som har svært ved at overskue hverdagen og praktiske gøremål, eksempelvis kontakt til boligforening, bank, jobcenter, læge (Aarhus Kommune, 2023). Reden Ung tilbyder desuden undervisning og vidensdeling på ungdomsuddannelser, i ungemiljøer og til samarbejdspartnere.

Terapi for mennesker med senfølger efter seksuelle overgreb

Kvisten udfører frivilligt socialt arbejde for personer, der har været udsat for seksuelle overgreb, herunder behandling til voksne over 18 år, hvor overgrebet har fundet sted inden det fyldte 18 år (Kvistene, 2023). I FORandring har Kvisten ansat to psykologer på deltid, som tilbyder både individuelle og gruppeterapeutiske forløb, med fokus på at bearbejde senfølgerne af seksuelle overgreb med prostitutionserfaringer og styrke målgruppen i bedre mestring, med bedre livskvalitet som mål.

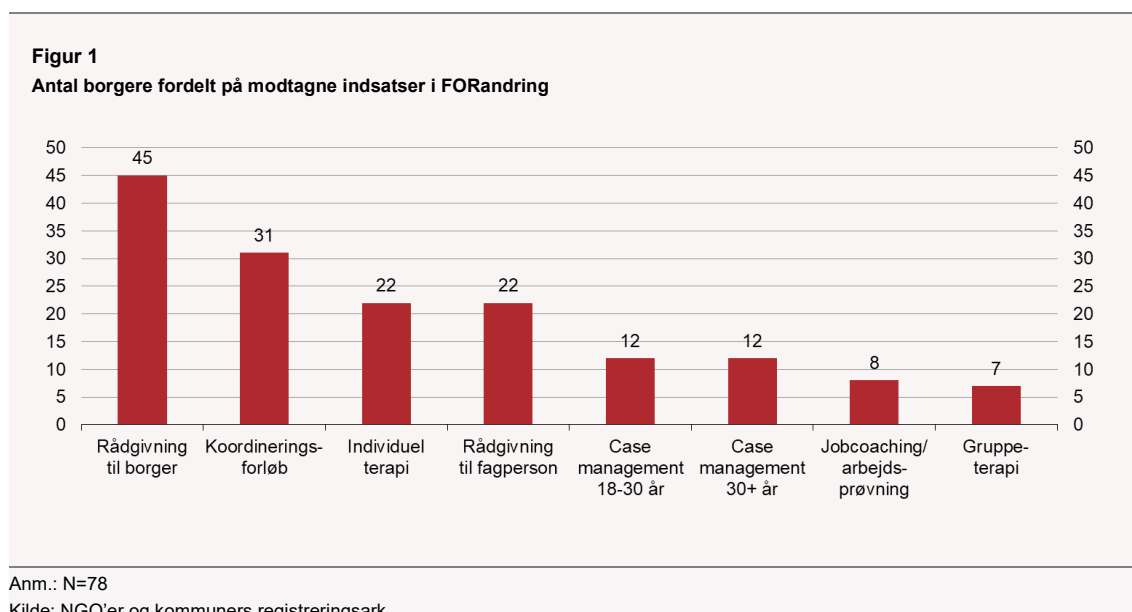
Afklaring og coaching i forhold til uddannelse og job

LivaRehab er en landsdækkende organisation med tre centre, herunder LivaRehab Midtjylland, som er beliggende i Aarhus (LivaRehab, 2023). I FORandring er LivaRehabs bidrag at hjælpe målgruppen med afklaring i forhold til uddannelse og job via samtaler og jobcoaching. Det er LivaRehabs socialfaglige medarbejdere, som står for denne del.

Borgerne i FORankring

Samlet set har FORandring angivet, at 78 borgere er visiteret til projektet og har modtaget en eller flere indsatser i løbet af projektperioden.

Figur 1 giver et overblik over, hvilke indsatser borgerne i FORandring har modtaget. For 15 borgere er der ikke registreret en indsats. 31 borgere har modtaget én indsats, fire borgere har modtaget to eller tre indsatser, mens 23 borgere har modtaget fire eller flere indsatser. Borgere der modtager to indsatser, vil typisk modtage råd-og vejledning kombineret med et koordineringsforløb. For de borgere der modtager tre eller fire indsatser, er dette ofte kombineret med et case-managementforløb og/eller individuel terapi.



Som det fremgår har flest borgere fået rådgivning og vejledning og dernæst det, FORandring kalder et koordineringsforløb. I koordineringsforløbene er der fokus på, at koordinator og borger i fællesskab får afdækket borgerens behov for hjælp og ønsker til

forandring, hvorefter de planlægger et forløb med inddragelse af de aktører og indsatser, som de sammen vurderer er relevante for, at borgeren kan nå sine mål. Ifølge koordinatorene er tilgangen i deres arbejde med borgerne recovery-orienteret, med fokus på at understøtte borgerens egne ressourcer og oplevelse af empowerment. De borgere, som har fået et koordineringsforløb, har formentlig samtidig modtaget en eller flere af de øvrige indsatser i figuren.

Der er 45 borgere, som har modtaget rådgivning og vejledning af koordinatorene en eller flere gange. I 22 tilfælde har fagprofessionelle i kommunen fået rådgivning og vejledning af koordinatorene i forhold til, hvordan de skal hjælpe en konkret borger i projektet. Det er den kategori i figuren ovenfor, som hedder *Rådgivning til fagperson*.

Samlet set har 24 borgere over 18 år modtaget et case-management-forløb inspireret af CTI-metoden, fx som led i et koordineringsforløb. Borgerne mellem 18 og 30 år har fået et case-management-forløb gennem Reden, mens borgerne over 30 har fået forløbet gennem kommunen. 22 borgere har modtaget individuel terapi hos Kvisten, hvor der også er syv borgere, som har deltaget i gruppeterapeutiske forløb.

Ud af de 78 borgere, som har deltaget i FORandring, har 30 borgere modtaget rådgivning og vejledning en enkelt gang. De resterende 48 borgere har gennemsnitligt deltaget i projektet i 10 måneder.

Tabel 5 viser aldersfordelingen for de borgere, som har deltaget i FORankring. Gennemsnitsalderen er 32 år for de borgere, som projektet har registreret alder på. Ud af de 78, som samlet set har deltaget, er der 19 borgere, der ikke er registreret alder på.

Tabel 5 Aldersfordeling på borgere i FORankring i Aarhus		
Aldersgruppe	Andel (pct.)	Antal
18-25 år	31	18
26-30 år	27	16
31-35 år	10	6
36-45 år	19	11
Over 45 år	14	8

I alt	100 ⁶	59
-------	------------------	----

Kilde: Projekternes egne registreringer

Tabel 6 viser kønsfordelingen for de borgere, som har deltaget i FORandring. Der er en enkelt borger, der ikke er registreret køn for.

Tabel 6
Kønsfordeling for borgere i FORankring i Aarhus

Køn	Andel (pct.)	Antal
Kvinde	95	73
Mand	5	4
Non-binær	0	0
I alt	100	77

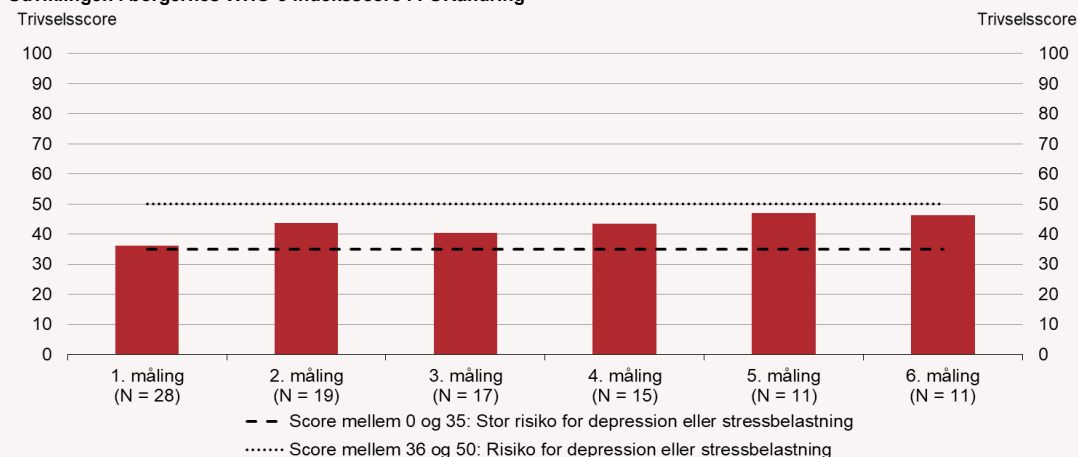
Kilde: Projekternes egne registreringer

Udviklingen i borgernes trivsel

Figur 2 illustrerer udviklingen i borgernes oplevede trivsel, målt gennem deres egne angivelser af, hvor de befinder sig på WHO-5-skalaens fem dimensioner.

Figur 2

Udviklingen i borgernes WHO-5 indeksscore i FORandring



Anm.: N=28.

Kilde: Trivselsmålinger indsamlet af projekterne

Ved første måling er den gennemsnitlige trivselsscore for borgerne i FORandring 36,

⁶ Andelene summerer ikke altid til 100, som følge af afrunding.

som indikerer, at deres trivsel er så lav, at der er risiko for depression eller stressbelastning. Ved den anden måling er deres gennemsnitlige score steget til 44, som fortsat ligger inden for samme kategori, hvor der er risiko for depression. Ved den femte måling når borgernes gennemsnitlige score op på 47, som er det højeste i alle målingerne. I ingen af målingerne når borgerne dermed over tærsklen på 50, hvor der ikke længere er nogen umiddelbar risiko for depression eller stressbelastning.

For at der reelt kan tales om progression, skal der observeres en positiv udvikling på minimum 10 pointtal fra baseline-score til den seneste score, hvilket betegnes som en klinisk signifikant forøgelse i trivsel (Sundhedsstyrelsen, 2017). Fra første til sjette måling stiger scoren fra 36 point til 46 point, hvilket er en gennemsnitlig stigning på netop 10 point for de 11 borgere, som har besvaret både første og sjette måling. Der er dermed indikationer på en positiv og klinisk signifikant udvikling i trivsel blandt de borgere i projekt FORandring, som har svaret på trivselsmålingerne.

3.2 Etablering af Reden Esbjerg

I Esbjerg har projektets overordnede formål været at etablere en Rede i Esbjerg i et samarbejde mellem kommunen og KFUKs Sociale Arbejde.

Indsatsen i Esbjerg skal hjælpe mennesker i kommunen og omkringliggende kommuner ud af prostitution eller understøtte og motivere til livsforbedrende indsatser for mennesker i prostitution. Dertil er det hensigten at skabe større viden i Esbjerg Kommune og de omkringliggende kommuner om, hvordan de forskellige afdelinger i kommunerne og deres samarbejdspartnere i lokalsamfundet kan hjælpe mennesker i prostitution, herunder også forebygge prostitution.

I Esbjerg er projektet organiseret under Center for Misbrug, hvor den kommunale projektleder er ansat. Den kommunale projektleder er også tilbudsleder i Center for Misbrug med kontor på en anden adresse end Reden. Foruden den kommunale projektleder er der ved projektstart ansat to kommunale medarbejdere på deltid samt en projektleder og to medarbejdere i KFUK. Halvandet år inde i projektet blev den ene projektmedarbejder i KFUK Reden erstattet af en daglig leder. Den nye daglige leder er herefter fysisk placeret i Reden og tilknyttet ledelsesmæssig understøttelse fra KFUK's Landskontor. Alle projektmedarbejdere sidder til daglig på samme adresse i den

nyindrettede Rede i Esbjerg.

Tabel 7
Reden Esbjerg

- Samarbejde mellem Esbjerg Kommune og KFUKs Sociale arbejde om at etablere en ny Rede i Esbjerg
- Reden har sin egen adresse og lokaler, hvor medarbejdere fra både kommunen og KFUK sidder sammen
- Tilbud om rådgivning og vejledning til målgruppen og fagprofessionelle, individuelle- og gruppeterapeutiske forløb, bisidning/følgeskab, sociale arrangementer og åben cafe.

Kilde: Interviews med projektdeltagere gennemført af Social- og Boligstyrelsen

Reden Esbjergs tilbud til målgruppen

- Dialogskabende opsøgende arbejde, rekruttering og løbende kontakt til målgruppen
- Rådgivningsforløb med fokus på at opnå livsforbedringer
- Individuel terapeutisk rådgivning og mod slutningen af projektperioden også gruppeterapi
- I projektets sidste år etableres en sundhedsklinik, der drives af frivillige læger som tilbyder anonym sundhedsrådgivning
- Tilbud om samvær og sociale aktiviteter med særligt fokus på at styrke sociale kompetencer og selvværd
- Brobygning til eksisterende kommunale eller private tilbud i kommunen

Projektets målgruppe er borgere, der ønsker at forlade prostitutionsmiljøet eller ønsker rådgivning og støtte om tilstødende problemer ved prostitution, som fx psykiske problemstillinger, social udsathed, alkohol og stofmisbrug og voldudsathed. Der er desuden en særlig opmærksomhed på udsatte Grønlandere og forebyggelse blandt unge, som er på vej ud i prostitutionslignende forhold.

Redens medarbejdere tilbyder desuden oplæg og opkvalificerende undervisning til lokale samarbejdspartnere i kommunen og andre interesserede organisationer.

Borgerne i Reden Esbjerg

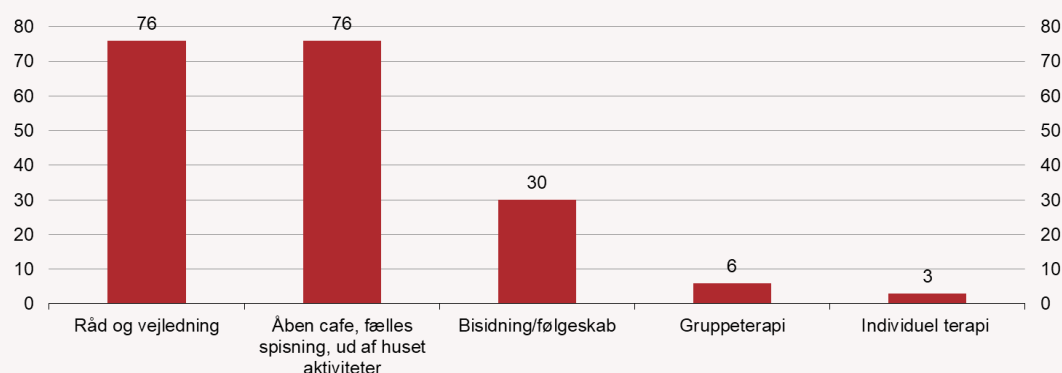
Samlet set har Reden Esbjerg angivet, at 88 borgere har modtaget en eller flere indsatser i løbet af projektperioden.

Figur 3 giver et overblik over, hvilke indsatser og hjælp borgerne har modtaget i hele

projektperioden. Seks borgere er ikke med i opgørelsen af indsatser. 23 borgere har modtaget én indsats, 38 borgere har modtaget to indsatser, 15 borgere har modtaget tre indsatser, mens seks borgere har modtaget fire eller flere indsatser. For borgere, der har modtaget to eller tre indsatser, vil kombinationen af indsatser typisk være rådgivning og vejledning kombineret med sociale aktiviteter og/eller bisidning/følgeskab.

Figur 3

Antal borgere fordelt på de indsatser, de har modtaget i Reden Esbjerg



Anm.: N=82

Kilde: NGO'er og kommuners registreringsark.

76 ud af de 88 borgere har modtaget rådgivning og vejledning ad en eller flere omgange og over kortere eller længere tid. Derudover har samlet set 76 borgere deltaget i sociale aktiviteter såsom åben cafe, fællesspisning og fælles aktiviteter ud af huset. 30 borgere har fået hjælp i form af bisidning, fx ved møder med jobcenter eller andre myndigheder, hvor Redens medarbejdere har deltaget sammen med dem.

Individuel terapi og særligt de gruppeterapeutiske forløb kom i gang senere i projektperioden end de øvrige aktiviteter. Henholdsvis 3 og 6 borgere har deltaget heri. Ud over den hjælp, som er angivet i figuren, har 39 borgere fået gratis tøj.

Tabel 8 viser aldersfordelingen for de borgere, som har deltaget i Reden Esbjerg. Gennemsnitsalderen er 41 år for de borgere i projektet, som der er registreret alder på. Ud af de 88, som samlet set har deltaget, er der fire borgere, der ikke er med i opgørelsen.

Tabel 8
Aldersfordeling for borgere Reden Esbjerg

Aldersgruppe	Andel (pct.)	Antal
18-25 år	13	11
26-30 år	11	9
31-35 år	29	24
36-45 år	6	5
Over 45 år	42	35
I alt	100	84

Kilde: Projekternes egne registreringer

Tabel 9 viser kønsfordelingen, for de borgere som har deltaget Reden Esbjergs tilbud i løbet af projektperioden. Der er fire borgere, som ikke er med i opgørelsen.

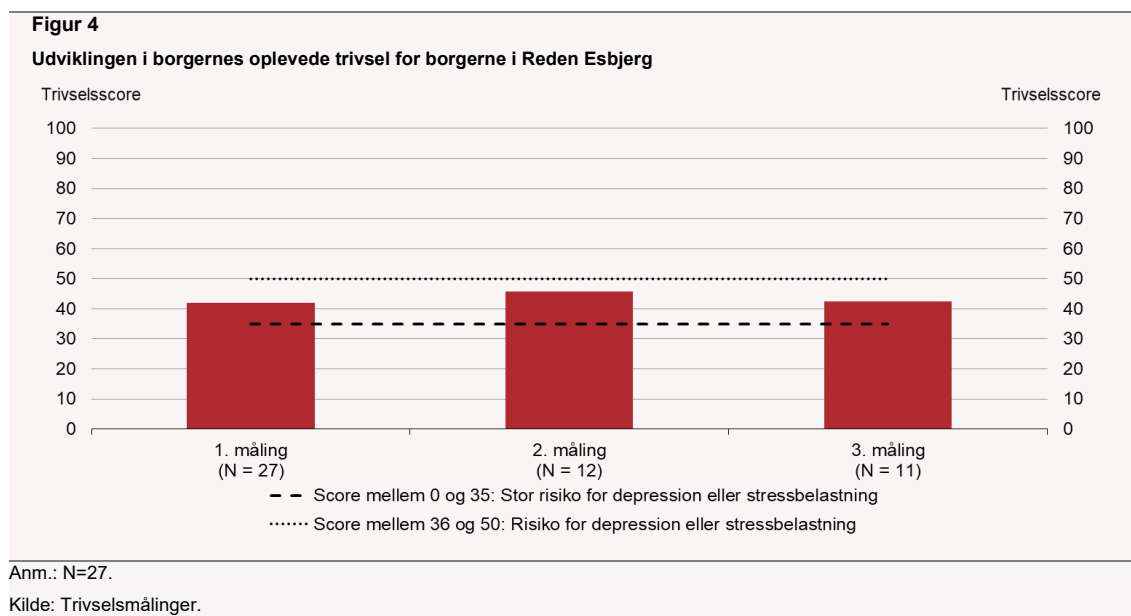
Tabel 9
Kønsfordeling for borgere i Reden Esbjerg

Køn	Andel (pct.)	Antal
Kvinde	94	79
Mand	6	5
Non-binær	0	0
I alt	100	84

Kilde: Projekternes egne registreringer

Borgernes trivsel

Ud af de 84 borgere, som har modtaget en eller flere indsatser hos Reden Esbjerg i løbet af projektperioden, har 27 borgere besvaret den første trivselsmåling, jf. Figur 4.



Henholdsvis 12 og 11 af disse har svaret på den anden og tredje trivselsmåling igen efter yderligere 2-3 måneder. Fra første til anden måling stiger den gennemsnitlige trivselsscore fra 42 til 46, hvilket svarer til en udvikling på 4 point, og der ses derfor ikke en betydningsfuld forøgelse i trivsel for de 12 borgere, som har svaret på begge målinger. Fra første til tredje måling kan der heller ikke observeres nogen nævneværdig udvikling i borgernes trivsel, idet der sker et lille fald fra anden til tredje måling, da den gennemsnitlige trivselsscore ligger på 43 ved sidste måling.

3.3 Nye Veje i Odense Kommune

I Odense kaldes Exit-prostitutionsprojektet Nye Veje og er et samarbejde mellem Odense Kommune og Reden Odense. Formålet med Nye Veje er at styrke den opsøgende rådgivning og vejledning til borgere i prostitution omkring deres muligheder for hjælp til udfordringer relateret til et liv i prostitution samt at styrke den interne koordinering af tilbud til udsatte borgere i prostitution. Et helt centralt aspekt af projektet er kompetenceudvikling af kommunale medarbejdere, der arbejder med udsatte borgere som udviser prostitutionslignende adfærd. De fagprofessionelle skal gives de rette værktøjer til hurtigt at spotte og tale med borgere om prostitution og

prostitutionslignende adfærd. Målet er at forbedre borgernes livsvilkår og livskvalitet.

I projektet er ansat en kommunal projektleder, der varetager den daglige ledelse af projektet og løbende koordination med de relevante ledere i Odense Kommune og Reden Odense. Projektlederen er ansat i Beskæftigelses- og Socialforvaltningen og refererer til afdelingslederen. De to projektmedarbejdere er ansat i hhv. Beskæftigelses- og Socialforvaltningen og Reden Odense. Sammen med projektmedarbejderne varetager projektlederen funktionen som opsøgende medarbejdere. Projektmedarbejdere og projektleder tilbyder koordinering mv., jf. Critical Time Intervention metoden (CTI). I efteråret 2022 blev der ansat en projektmedarbejder, som skulle have særligt fokus på at opspore mænd og LGBTQ+ personer med prostitutionserfaringer.

Tabel 10
Nye Veje Odense

- Forankret i Odense kommune, tæt samarbejde med Reden Odense
- Kommunal projektleder og medarbejder sidder sammen med projektmedarbejder fra Reden
- Tilbyder rådgivning og vejledning til målgruppen, CTI-lignende forløb, gruppeterapi, opkvalificerings- og uddannelsesforløb for fagprofessionelle i kommunen.

Kilde: Interviews med projektdeltagere gennemført af Social- og Boligstyrelsen

Nye Vejers tilbud til målgruppen

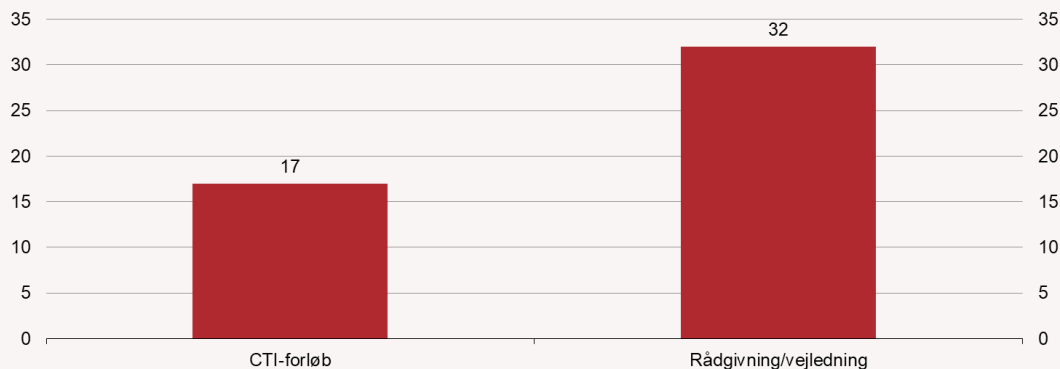
- Målgruppen tilbydes rådgivnings- og vejledningsforløb, som kan være anonyme
- Længerevarende CTI-inspirerede forløb
- Gruppeterapeutiske forløb (Nye Veje, 2022).

Derudover tilbyder projektmedarbejderne uddannelse og kompetenceudvikling til relevante grupper af medarbejdere i kommunen med henblik på at opbygge en større grad af organisatorisk forankret viden om målgruppen og prostitutionsområdet. Der er en særlig opmærksomhed omkring unge med henblik på forebyggelse af gråzoneprostitution.

Borgerne i Nye Veje

Samlet set har Nye Veje registreret, at 47 borgere har modtaget rådgivning og vejledning eller et CTI-forløb i løbet af projektperioden, jf. Figur 5.

Figur 5
Antal borgere i Nye Veje fordelt på indsatser



Anm.: N=45.

Kilde: NGO'er og kommuners registreringsark.

32 borgere har modtaget et Råd- og Vejledningsforløb, mens 17 har modtaget et CTI-forløb. To af disse borgere har først gennemgået et forløb med rådgivning og vejledning og derefter et CTI-forløb.

Tabel 11 viser aldersfordelingen på de 45 borgere, som har deltaget i NyeVeje Odense. Gennemsnitsalderen er 33 år. For to borgere er der ikke registreret alder.

Tabel 11
Aldersfordeling for borgerne i Nye Veje Odense

Aldersgruppe	Andel (pct.)	Antal
18-25 år	32	15
26-30 år	13	6
31-35 år	23	11
36-45 år	6	3
Over 45 år	26	12
I alt	100	45

Kilde: Projekternes egne registreringer

Tabel 12 viser kønsfordelingen for de borgere, som har deltaget i Nye Veje Odenses tilbud i løbet af projektperioden.

Tabel 12
Kønsfordeling for borgere i Nye Veje Odense

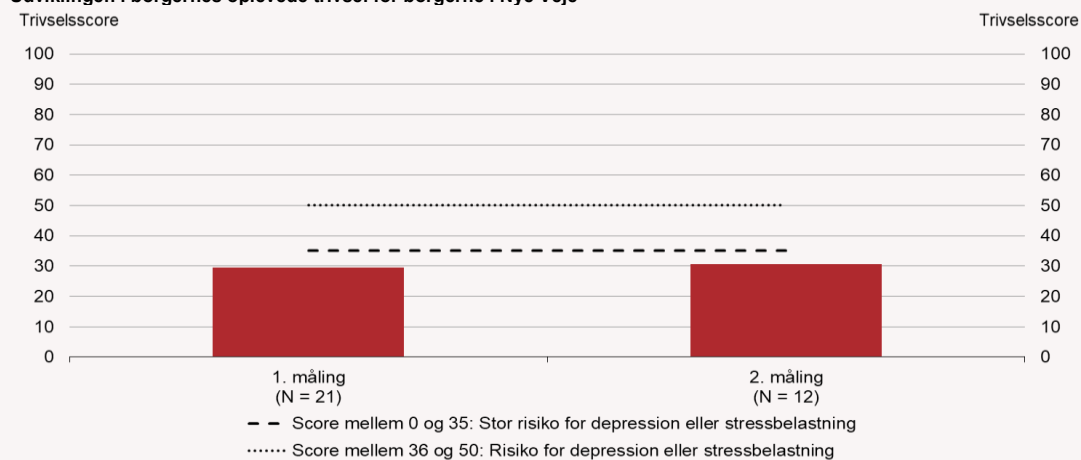
Køn	Andel (pct.)	Antal
Kvinde	81	83
Mand	13	5
Non-binær	6	0
I alt	100	88

Kilde: Projekternes egne registreringer

Borgernes trivsel

Ud af de 47 borgere som har modtaget en eller flere indsatser hos Nye Veje i løbet af projektperioden, har 21 borgere besvaret den første trivselsmåling, og heraf har 12 igen svaret på en trivselsmåling efter 2-3 måneder, jf. Figur 6.

Figur 6
Udviklingen i borgernes oplevede trivsel for borgerne i Nye Veje



Anm.: N=21.

Kilde: Trivselsmålinger.

Der kan ikke observeres nogen udvikling i den oplevede trivsel hos de 12 borgere, som har besvaret begge trivselsmålinger. Den gennemsnitlige trivselsscore ligger på 30 ved første måling og 31 ved sidste måling, og gennemsnitligt set er borgerne i stor risiko for depression eller stressbelastning ved begge målinger.

3.4 Projekt Exit Prostitution i København

I Københavns Kommune var projektet forankret under Hjemløseenheden i

Socialforvaltningen, hvor der var ansat en projektleder. Projektlederen varetog en

kommunal koordinatorfunktion, der fungerede som indgang til kommunen for Reden København og Reden International samt LivaRehab, som var de tre NGO'er, der indgik i exit-prostitutionsprojektet. Projektlederen skulle samtidig bygge bro mellem NGO'erne og de kommunale indsatser og tilbud, så borgeren oplevede en sammenhængende og helhedsorienteret indsats.

Tabel 13

Exit-Prostitution København

- Samarbejde mellem Kommunens Hjemløseenhed og de tre
NGO'er Reden København, Reden International og LivaRehab
- Kommunal medarbejder koordinerede samarbejde og brobygning mellem organisationerne
- Kommunen bidrog ikke med specifikke indsatser til målgruppen, NGO'erne bidrog med 1-1-indsatser, beskæftigelsesrettet rådgivning, generel rådgivning og vejledning samt opsøgende arbejde
- Kommunen revitaliserede et brobyggernetværk, som bestod af fagprofessionelle fra relevante afdelinger af kommunen og de tre NGO'er, som skulle understøtte samarbejdet og sikre videndeling

Kilde: Interviews med projektdeltagere gennemført af Social- og Boligstyrelsen

Det var ikke et krav, at borgeren var bosiddende i København for at modtage NGO'ernes støtte- og rådgivningstilbud i projektet, men det var et krav i forhold til de kommunale indsatser.

I København foregik visiteringen til projektet decentralt hos de enkelte organisationer, Reden København og Reden International, LivaRehab og i Københavns kommune. Der var på denne måde ikke en samlet koordinering af indsatsen.

Der var etableret en projektgruppe bestående af projektlederen og medarbejdere fra Reden, Reden International og LivaRehab. Projektgruppen skulle understøtte det daglige samarbejde i projektet.

Håndholdte 1-1 indsatser

I projektet bidrog Reden København med en såkaldt håndholdt 1-1-indsats, som byggede videre på erfaringerne fra arbejdet med CTI-metoden i det tidligere satspuljefinansierede Exit Prostitutionsprojekt.⁷ I Reden København havde en

⁷ Udviklingsprojektet blev ledet af Socialstyrelsen, med det formål at skabe et kommunalt funderet socialt tilbud til borgere med prostitutionserfaring. Formålet med den sociale indsats var at støtte og hjælpe borgerne med at forbedre deres aktuelle livssituation og eventuelt stoppe med at sælge seksuelle ydelser. Til dette formål blev den evidensbaserede metode Critical Time Intervention (CTI) afprøvet i det sociale arbejde med projektets målgruppe i fire kommuner – Aalborg, Aarhus, København og Odense.

socialarbejder fleksible ressourcer til bisidning, følgeskab, hjemmebesøg, besøg i fængsler etc.

Reden International rådgav borgere i deres målgruppe med viden om relevante støttetilbud og kortere eller længerevarende rådgivning. Exit-projektet var forankret i deres opsøgende indsats, som etablerede kontakt til mennesker i escort- og klinikprostitution via en løbende kortlægning af klinikker og escort på relevante internetsider, kontakt over telefon og sms eller fysisk fremmøde på klinikker.

Beskæftigelsesrettet rådgivning

I projektet skulle LivaRehab tilbyde gruppebaserede terapiforløb. Erfaringerne under projektet viste, at det var svært at rekruttere nok borgere, der kunne mødes på samme tidspunkt og derfor blev gruppeterapien erstattet med individuel terapi. LivaRehab tilbød desuden individuelle og gruppebaserede rådgivningsforløb med fokus på beskæftigelse, for borgere i målgruppen, som var ledige og tilmeldt jobcenteret, under uddannelse eller anden beskæftigelse (Medarbejder, LivaRehab København, 2022).

Øget koordinering og sammenhæng

Exit-prostitution i København skulle styrke koordineringen mellem NGO'ernes tilbud og de kommunale støtteindsatser og gennem øget samarbejde udvide kendskabet til de andre organisationers kompetencer og indsatser. Samarbejdet skulle skabe et tættere samarbejde og en bedre koordinering med det formål at skabe en mere sammenhængende og helhedsorienteret indsats for mennesker i prostitution.

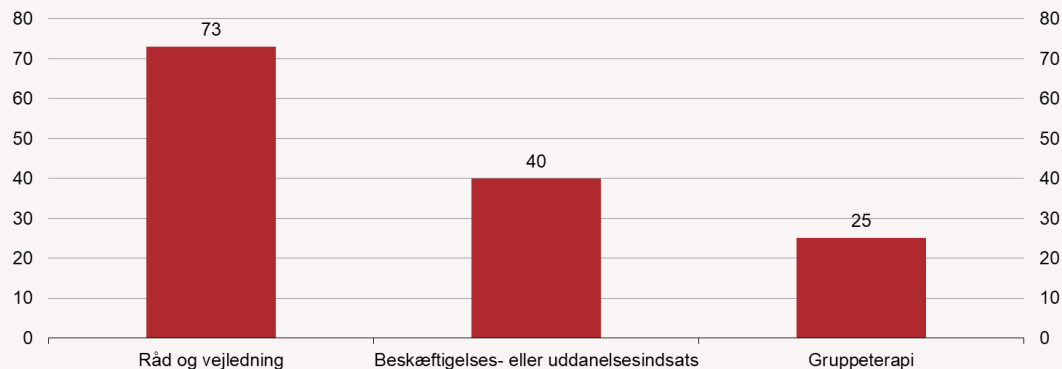
Borgerne i Exit-Prostitution København

Samlet set angav Exit-prostitution København, at 91 borgere i løbet af projektperioden modtog en eller flere indsatser.

Figur 7 giver et overblik over, hvilke indsatser borgerne i Exit-Prostitution København modtog. For 11 borgere blev der ikke registreret en indsats. 39 borgere modtog én indsats, 24 borgere modtog to indsatser, mens 17 borgere modtog alle tre indsatser. De borgere, der modtog mere end én indsats, modtog alle rådgivning og vejledning.

Figur 7

Antal borgere fordelt indsatser i Exit-Prostitution København



Anm.: N=80.

Kilde: NGO'er og kommuners registreringsark.

73 borgere modtog rådgivning og vejledning, som kunne gives af både NGO'er og kommune i samarbejde. 40 fik en beskæftigelsesmæssig eller uddannelsesrelateret indsats, og 25 borgere modtog gruppeterapi. Som det eneste af projekterne henviste København borgere til indsatser i regi af Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel⁸ 2022-2025. Dette gjaldt for tre af de borgere projektet har været i berøring med.

Tabel 14 viser aldersfordelingen på de borgere, som deltog i Exit Prostitution København. Gennemsnitsalderen var 46 år for de borgere, som der blev registreret alder på. Ud af de 91 som samlet set deltog, var der 9 borgere, der ikke blev registreret alder på. Aldersgennemsnittet for de borgere som deltog i København var markant højere end de øvrige kommuner.

⁸ Et flertal i Folketinget valgte med satspuljereserven på social-, sundheds og arbejdsmarkedsområdet at afsætte 118,2 mio. kr. i perioden 2022-2025 til en styrket indsats for personer udsat for menneskehandel. Med handlingsplanen bliver Center mod Menneskehandels myndighedsrolle opkvalificeret og NGO'ernes opsøgende arbejde styrkes (<https://www.trm.dk/media/wh0n23ks/handlingsplan-til-bekaempelse-af-menneskehandel-2022-2025.pdf>)

Tabel 14
Aldersfordeling for borgerne i Exit-Prostitution København

Aldersgruppe	Andel (pct.)	Antal
18-25 år	4	3
26-30 år	11	9
31-35 år	9	7
36-45 år	27	22
Over 45 år	50	41
I alt	100	82

Kilde: Projektets registreringer, indsendt januar 2023

Tabel 15 viser kønsfordelingen blandt de borgere der deltog i Exit-prostitution ifølge de registreringer, vi modtog fra Københavns Kommune i januar 2023. På daværende tidspunkt var der alene registreret køn for de 77 deltagere, der identificerede sig som kvinde.

Tabel 15
Kønsfordeling for borgere i Exit-Prostitution København

Køn	Andel (pct.)	Antal
Kvinde	86	77
Mand	-	-
Non-binær	-	-
I alt	100	91

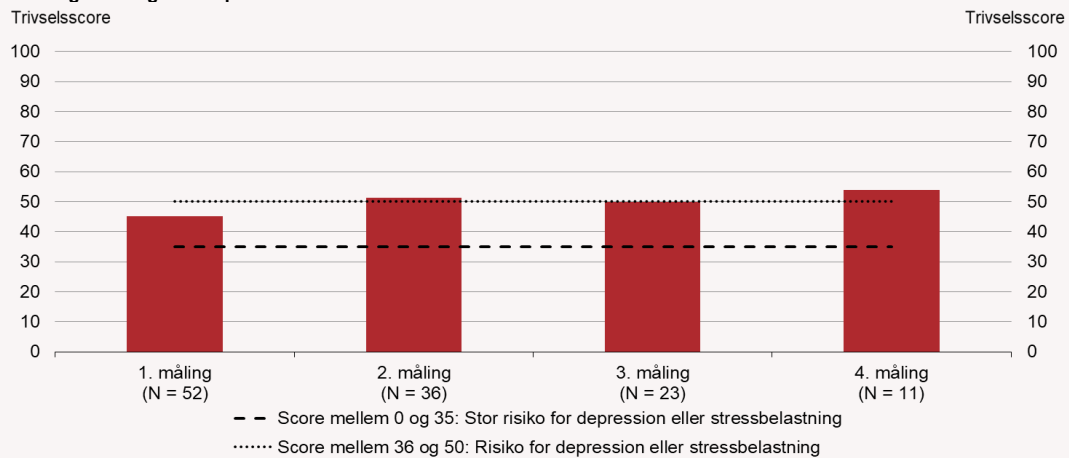
Kilde: Projektets registreringer, indsendt januar 2023

Borgernes trivsel

Ud af de 91 borgere, som modtog en eller flere indsatser hos Exit-prostitution København i løbet af projektperioden, besvarede 52 borgere den første trivselsmåling, og 11 bevarede alle trivselsmålinger til og med den fjerde måling med 2-3 måneders mellemrum jf. Figur 8.

Figur 8

Udviklingen i borgernes oplevede trivsel i Exit Prostitution



Anm.: N=52

Kilde: Trivselsmålinger.

Fra første til fjerde måling steg de 11 borgeres gennemsnitlige trivselsscore fra 45 til 54. Dette indikerer, at de borgere i Exit prostitution København, som besvarede spørgeskemaet til trivselsmålingerne, oplevede en positiv udvikling i deres trivsel. Efter 8-12 måneders deltagelse i projektet forbedrede de 11 borgere, som både besvarede første og fjerde måling, gennemsnitligt deres trivsel så meget, at de ikke længere var i risiko for stress eller depression. Stigningen var dog kun på 9 point og kan derfor ikke betegnes som en klinisk signifikant øgning i trivsel.

4 Udviklingen i de fire exit-projekter

Dette afsnit baserer sig alene på en række kvalitative interviews med medarbejdere fra de fire projekter og repræsenterer således deres oplevelse af projektet, og de erfaringer de hver især har gjort sig undervejs.

Ifølge de interviewedes beskrivelser har de fire projekter arbejdet forskelligt med:

- Organisering og samarbejde
- Rekruttering af borgere
- Opkvalificering af fagprofessionelle

Her gives en indføring i, hvordan der i hvert enkelt projekt er arbejdet med organisering og samarbejde, rekruttering af målgruppen samt udbredelse af viden og opkvalificering, herunder hvordan de har tilpasset organiseringen undervejs.

4.1 Erfaringerne fra FORandring i Aarhus

De vigtigste erfaringer fra organiseringen af FORandring i Aarhus

- I Aarhus oplever projektmedarbejderne, at der med FORandring er etableret et nyt velfungerende samarbejde mellem koordinatorene i kommunen, Reden og Kvisten.
- I første del af projektperioden har projektmedarbejderne arbejdet indgående på at øge kendskabet til hinanden, hvilket ifølge de interviewede har skabt et tæt tillidsfuldt samarbejde og koordinering af de enkelte borgerforløb.
- Som det eneste af de fire projektorganiseringer i Exit-prostitution, har de i Aarhus organiseret samarbejdet, så alle borgere, der modtager indsatser i projektet, visiteres gennem de to kommunale koordinatore. Dette har ifølge både NGO'er og koordinatore virket godt, og de oplever, at borgerne gerne lader sig visitere af de kommunale koordinatore, når de mødes med åbenhed og velvilje i stedet for krav og "tvang", som de måske har oplevet i andre dele af kommunen.
- Forudsætningen for at rekruttere borgere til indsatsen er, at tilbuddet er kendt i de afdelinger af kommunen, der skal opspore og henvise til indsatsen. Det skal derfor medtænkes i fremtidige indsatser, at der investeres betydeligt i oplysning og opkvalificering i starten. Erfaringen fra Aarhus er desuden, at kommunens sociale mediesider ikke var en relevant platform at nå målgruppen gennem.

En samlet indsats for målgruppen

Under første interview med NGO'erne, hvor både Reden Aarhus, Reden Ung og Kvisten var repræsenteret, spørger interviewer, om der er nogle aspekter ved FORandring, som de mener fungerer særlig godt. En medarbejder i RedenUng siger:

"Altså, jeg vil sige samarbejdet mellem NGO'erne og kommunen. Altså, jeg synes vi er et samlet projekt." (NGO'er Aarhus, 2022)

Oplevelsen af at være en del af et samlet projekt er ifølge både koordinatore og NGO'er ikke kommet af sig selv. For at styrke fællesskabsfølelsen og relationerne mellem de forskellige projektmedarbejdere og organisationer, har de blandt andet afholdt en workshop om kommunikation, hvor de lovede hinanden at have tæt kontakt og tale sammen om de enkelte borgerforløb. En af de kommunale koordinatore

fortæller her om workshoppen og beskriver, hvordan de efterfølgende har praktiseret den tætte kommunikation og koordinering:

”Så der kommer det der flow imellem os alle sammen, ikk’. Kvisten ringer også til Reden Ung, når det er Reden Ung, der er på. Altså, det går ikke kun gennem os, men vi får kommunikeret på kryds og tværs, så det egentlig letter borgerens forløb og hjælper borgeren [...] Og så kan vi måske få lavet en kobling, så de ikke bliver tabt, men at vi lige får dem tilbage igen. Og der synes jeg, at vores samarbejde fungerer rigtig rigtig godt, og vi får den der sammenhængskraft, som vi jo også har ønsket at få.” (Koordinatorer Aarhus, 2023)

Med sammenhængskraften imellem organisationerne håber de at give borgerne en oplevelse af, at de forskellige aktører står sammen om at hjælpe, så det opleves som en helhedsorienteret indsats for målgruppen.

Koordinatorerne fremhæver, at de oplever, at der er en større grad af tillid imellem aktørerne, end der var i starten af projektet. De skulle lige lære hinanden at kende, blandt andet gennem nogle af de arrangementer, som blev gennemført. For eksempel var projektmedarbejderne en tur i skoven sammen under Corona-nedlukningen, hvor de talte sammen mere uformelt, og kendskabet blev øget. De har også besøgt hinanden på det, de henviser til som en ”tour de chambre”. Igennem disse sociale arrangementer oplever de at have fået bedre indsigt i hinandens tilbud, og hvad de hver især står for fagligt, værdimæssigt osv. (Koordinatorer Aarhus, 2022).

Projektmedarbejderne fra de tre NGO’er beskriver enslydende, hvor vigtigt det har været, at de har haft tid til at lære hinanden at kende på tværs af organisationerne og kommunen. Det er derfor, de nu betragter sig som en del af en samlet gruppe, hvor de byder ind med noget forskelligt, i et fælles projekt. Selvom der har været udfordringer med Corona-nedlukning, som indledningsvis gjorde det svært at mødes, oplever de gennemgående at være kommet godt efter det (NGO’er Aarhus, 2022).

Til at begynde med oplevede koordinatorerne, at det primært var dem, der faciliterede samspillet mellem NGO’erne i de enkelte borgerforløb. Men gradvis har koordinatorerne oplevet, at NGO’erne er blevet mere bevidste om hinanden (Koordinatorer Aarhus, 2022). En af de succesoplevelser, koordinatorerne fremhæver, er, at NGO’erne er begyndt i langt højere grad at bruge hinanden, så borgerne fx både

har fået hjælp hos Liva og hos Kvisten og samtidig hos Joan-Søstrene. Det handler om at få sat NGO'erne i spil, også over for hinanden, så samarbejdet derimellem bliver mere tydeligt, og de får mere kendskab til hinanden, siger koordinatorene:

”Det gav bare meget mere, end vi også havde regnet med. At gå rundt sammen igennem hele Aarhus for at gå rundt og besøge hinanden. Det giver bare rigtig meget, når vi så skal sætte os ned og turde ringe til hinanden. At turde sende nogen derhen. At have tillid til, at de også gør deres arbejde godt.”

(Koordinatorer Aarhus, 2022)

NGO'erne bekræfter oplevelsen af, at de har oplevet en positiv udvikling i deres samarbejde. Desuden var der flere af medarbejderne, som kendte hinanden fra tidligere projekter og arrangementer. Men det mere indgående kendskab og de tættere relationer, de har fået nu, har givet et klarere billede af, hvordan de andre foretrækker at arbejde, og hvordan deres faglige tilgang er til målgruppen. Kendskabet til hinanden gør det nemmere at vurdere, hvornår det er rigtigt at henvise en borger til et tilbud i en anden NGO (NGO'er Aarhus, 2023)

Koordinatorerne beskriver, at de oplever, der har været nogle udfordringer i forhold til ansættelser af nye medarbejdere i NGO'erne, hvor kommunen og de andre NGO'er ikke har haft medindflydelse på, hvem der bliver ansat eller, hvordan de er blevet introduceret til deres opgaver i FORandring. Oplevelsen er, at nogle af de nyansatte ikke har været grundigt nok introducerede til deres arbejdsopgaver i projektet, hvilket de øvrige samarbejdspartnere har oplevet som en udfordring. De har gerne ville hjælpe dem ind i opgaven, men synes, det har været svært, fordi de ikke sidder samlet på tværs af de deltagende organisationer.

Visitation gennem kommunen

I begyndelsen har projektdeltagerne haft en del diskussioner om, hvorvidt en visitationsprocedure, der altid går gennem kommunen, kunne risikere at skabe en flaskehals. Ved første interview er både NGO'er og koordinatore imidlertid enige om, at det ser ud til at fungere smidigt. En medarbejder fra Kvisten fortæller:

”Først var vi sådan lidt, om det var for dobbelt op, men i praksis har det vist sig at fungere fint og smidigt.” (NGO'er Aarhus, 2022)

Både NGO'er og koordinatore beskriver, hvordan de i begyndelsen oplevede, at det var en udfordring at koordinere projektet ordentligt mellem kommunen og NGO'erne, fordi NGO'erne har hver deres organisering og regler. Det har taget tid at blive enige om én måde at gøre tingene på i projektet, men NGO'erne oplever, at kommunen har prøvet at håndtere denne udfordring på en fleksibel måde under hensyntagen til organisationernes forskelligheder.

Projektmedarbejderne oplever, at koordinatorens rolle som visiterende har været en klar fordel. En projektmedarbejder fra Kvisten fortæller, at det til blandt andet skyldes koordinatorens tilgang:

”Og der er det jo især [koordinatorens navne, red.], som virkelig har været enormt dygtige til at være indgangen og kunne visitere ud til os andre, altså have de her koordinerende forløb.” (FORandring, oktober 2023)

NGO'erne har erfaring for, at en del borgere i målgruppen ofte associerer kommunen med noget negativt. Men de oplever, at det er lykkedes koordinatorene at møde borgerne med en positiv tilgang:

”Altså man kan jo sige, at nogle af de her borgere tænker jo kommunen som et lidt slemt sted med krav og regler, og noget, hvor de bliver presset til at skulle nogle ting. Og der har det jo bare været helt omvendt her! Altså, det har været et tilbud, og det har været sådan behovsdrevet, og hvad borgerne selv har haft ønske om. Så det har været så fint.” (FORandring, oktober 2023)

Projektmedarbejderne fra NGO'erne oplever, trods deres indledende bekymringer i projektet, at det har fungeret godt for både dem og målgruppen, at de kommunale koordinatore har været visiterende og koordinerende i projektet (FORandring, oktober 2023).

Rekruttering af borgere til FORandring

Da interviewer spørger koordinatorene, hvad de oplever har været deres største udfordring, svarer de uden at tøve:

”Det har helt klart været at rekruttere... Overordnet vil jeg stadigvæk sige, det er rekruttering, men det er lige så meget det her med at være en lille bitte prik i

den her kæmpe kommune.” (Koordinatorer Aarhus, 2022)

Den største udfordring i FORandring har været at få gang i rekrutteringen af borgere til projektet. Erfaringen blandt projektmedarbejderne i Aarhus er, at det kræver en langsigtet kommunikationsindsats at skabe kendskab til projektet og målgruppen, som kun bliver vanskeligere i en stor kommune som Aarhus. Koordinatorerne sidder i en afdeling inden for et stort center i et stort driftsområde og føler sig som et lille bitte team i en meget stor kommune.

Et godt samspil mellem FORandring og resten af kommunens tilbud til målgruppen forudsætter, at projektet og aktørernes tilbud og kompetencer på området bliver kendt i resten af organisationen. Resten af kommunen skal vide, at de er der, for at kunne henvise til dem (Koordinatorer, 2022). Men resten af kommunen skal også opdage, at målgruppen for projektet findes blandt deres egne borgere og erkende, at sexsalg og bytte reelt er et problem for nogle af deres borgere, på linje med andre sociale problemer.

I begyndelsen af 2022, omkring et år inde i projektet, under de første interviews med aktørerne i FORandring, fortæller koordinatorerne, hvordan de oplever et pres fra nogle af NGO'erne om at levere borgere ind i projektet. NGO'erne fortæller på linje hermed, at det først og fremmest er kommunen, der skal henvise til gruppeforløbet. En af koordinatorerne påpeger, at denne tilgang eller misforståelse indledningsvis kan have medført, at NGO'erne i begyndelsen af projektet har ydet en mindre indsats for at rekruttere borgere ind i projektet.

Koordinatorer, projektledere og medarbejdere i NGO'erne fortæller samstemmende, hvordan de i løbet af de første to år af projektperioden har brugt mange ressourcer og tid på at promovere projektet og fortælle om målgruppen, da de endelig kunne mødes med andre efter Corona-nedlukningen. Projektlederen i Reden beskriver det som en frustrerende tid, da de samtidig kunne se, at de ikke ville kunne nå deres måltal for borgere i projektet. Projektarbejdet og tiden blev brugt i bestræbelser på at udbrede kendskabet til projektet frem for at kunne hjælpe målgruppen, fordi de stadig ikke fik nogen henvisninger. Dette betød også, at der gik lang tid, før de faktisk kunne gøre sig flere erfaringer med at samarbejde omkring konkrete borgere.

I den sammenhæng fortæller projektkoordinatorerne, at de ikke har haft videre succes

med at nå målgruppen via kommunens sociale mediesider. Erfaringen er, at deres opslag forsvandt mellem andre af kommunens opslag.

Frygten for stemping

Ifølge Reden har det muligvis gjort det sværere at rekruttere, at der i samarbejdet med Social- og Boligstyrelsen er talt for meget om prostitution i stedet for "udveksling".

Mange i målgruppen kan ifølge Reden ikke identificere sig med betegnelsen prostitution og viger derfor uden om et tilbud, der implicit stempler dem som borgere i prostitution.

Reden oplever, at der blandt unge er en gruppe, som udveksler seksuelle ydelser som led i en overlevelsesstrategi for at få et sted at bo, få råd til stoffer eller hvad de har brug for. Disse unge vil ikke definere det, de gør, som prostitution. Og de vil slet ikke i nærheden af noget, der stigmatiserer dem som borgere i prostitution. Reden vil derfor gerne opfordre til, at betegnelsen prostitution bruges med større omtanke. De foreslår, at alle, der arbejder med området mere konsekvent taler om udveksling af intimitet eller seksuelle ydelser, så man ikke risikerer at skræmme borgere væk, som reelt kunne have gavn af hjælp.

Reden Aarhus oplever desuden, at der ikke er ret mange i deres målgruppe, som alene ernærer sig ved at sælge seksuelle ydelser. Projektmedarbejderne fortæller, at de derfor har oplevet det som en udfordring at vinde denne målgruppes tillid og finde en passende måde at præsentere projektet på. Det var vigtigt for rekrutteringen, at målgruppen ikke oplevede, at de med deres deltagelse skrev under på, at de levede som "prostituerede" og dermed fik det stempel på sig (NGO'er Aarhus, 2022).

Hul igennem

I begyndelsen af 2023, da projektdeltagerne interviewes for anden gang, fortæller både koordinatorene og NGO'er, at deres fælles indsats for at udbrede kendskabet til projektet, langt om længe, ser ud til at have båret frugt. Projektlederen fra Reden fortæller:

"Da vi talte sammen sidst, havde jeg i hvert fald ikke så mange erfaringer med at samarbejde med de andre, fordi vi ikke havde haft borgere at samarbejde omkring endnu. Men det har jeg i hvert fald fået her i løbet af det sidste lille års tid. Så det er i hvert fald også en kæmpe forandring, altså, at projektet er

kommet i gang, og vi ligesom bruger hinanden, som det var tiltænkt (NGO'er Aarhus, 2023)

I løbet af 2022 og frem mod begyndelsen af 2023, hvor projektmedarbejderne i FORandring interviewes anden gang, fortæller de samstemmende, at der endelig er kommet gang i rekrutteringen af målgruppen. Særligt fra sommeren 2022 oplever de, at der er kommet hul igennem til en større rekruttering, med henvisninger fra andre afdelinger i kommunen, fx fra Rusmiddelscenteret, Sygedagpenge og fra mestringsvejlederne. De får også en del henvisninger af borgere fra Kvisten, som ud over terapien, har brug for andre indsatser i projektet. Kvisten fortæller, at de har en meget lang venteliste til deres almindelige tilbud og derfor er ekstra opmærksomme på at screene dem, der henvender sig, så de kan identificere borgere, der også kan have glæde af andre indsatser i projektet.

Kommunens tilgang til prostitutionsområdet

Inden for rammerne af projektet FORandring er tilgangen til sexsalg og -bytte blevet langt mere helhedsorienteret, som projektdeltagerne oplever det. Dels på grund af tilbuddet om case-management-forløb og dels på grund af den tættere koordinering og samarbejde, der er etableret mellem kommunen og NGO'erne. Ifølge projektdeltagerne, har FORandring skabt mulighed for et tæt samarbejde om den enkelte borger, som har fået lettere adgang til en vifte af tilbud på tværs af kommune og NGO'er.

Derimod er det ifølge koordinatorene ikke nogen let opgave at gøre prostitutionsområdet til et ligeså prioriteret område som sociale problemer i kommunen generelt. Sexsalg og -bytte er fortsat ikke en integreret del af den kommunale sagsbehandling på lige fod med andre sociale problemer som misbrug og hjemløshed mv. I den sammenhæng oplever koordinatorene, at projektet og deres fokus på prostitutionsområdet, blot er en lillebitte ø i den store kommune.

Koordinatorene oplever, at der mangler viden omkring salg og bytte af sex rundt omkring i organisationen. De oplever, at når sagsbehandlerne sidder over for en borger, som er udsat, fx med misbrugsproblemer eller uden permanent bolig, kan de lynhurtigt finde velegnede tilbud. Men de fagprofessionelle får ikke på samme måde spurgt ind til, om borgeren også er udfordret ved at sælge eller bytte sex, for at få et

sted at sove eller for at få råd til stofferne. Spørgsmålet om salg eller bytte af sex italesættes normalt ikke, dels fordi de fleste fagprofessioneller mangler viden om det, dels fordi der er berøringsangst blandt medarbejderne i kommunen. De føler sig ikke godt nok klædt på til at spørge ind til emnet. Når det gælder andre sociale problemer, er det rutine for de fagprofessionelle at tale om, og det er sat i system, hvordan kommunen skal handle (Koordinatorer, 2022). Støttetilbuddene til andre sociale problemer er velbeskrevne og etablerede, og alle ved at de eksisterer. Anderledes forholder det sig med udfordringer relateret til sex salg og bytte, hvor berøringsangsten er en barriere for, at de fagprofessionelle får talt med borgerne om emnet:

”Der er bare rigtig mange, der ikke har lyst til at tale med borgeren om det. Man kan mærke, hvordan de undviger. De kommer med undskyldninger for ikke at sige det. Vi har været ude at holde oplæg, hvor sagsbehandleren har sagt, at de ved, at der er en her, som er i prostitution, men det, synes de ikke lige, er deres rolle at tale ud om. Det skal borgeren selv komme og snakke om eller problematisere, før de så vil gå ind i det. Der er også nogle, der snakker om berøringsangst, at det simpelthen er deres egne grænser, der er på spil i det her, hvor det er det, der gør, at de ikke italesætter det.” (Koordinatorer, 2022).

De kommunale medarbejdere har ikke de nødvendige redskaber til at håndtere den professionelle snak om prostitution og opfatter heller ikke nødvendigvis prostitution som et socialt problem. Koordinatorerne indskyder, at det ikke ville være så svært at tage hånd om, hvis alle var enige om, at det er vigtigt (Koordinatorer, 2022). NGO’erne foreslår, at man i kommunen havde gjort mere for at forberede resten af kommunen på projektet forud for projektstart.

Koordinatorerne oplever dog, at der i nogle afdelinger, er en vis forandring i tilgangen til prostitutionsområdet:

”Det her kursus, vi har holdt, for de her forskellige afdelinger, det medførte at en ansat i myndighed på voksenområdet, altså plus 30, inviterede os ind til sådan... jamen det var faktisk et heldagsarrangement. Vi planlagde simpelthen sådan en hel temadag for dem, hvor vi havde fokus på prostitution og senfølger af seksuelle overgreb, netop fordi de syntes, at det var et overset punkt i deres visitationsskema. Altså de havde simpelthen et punkt [i deres sagsbehandling,

red.], der hed seksualitet, som de aldrig var inde på, fordi de vidste faktisk ikke helt, hvad der lå i emnet seksualitet, hvad må man spørge ind til, åbner man for meget op for et eller andet, og kan man lukke det ned igen" (Koordinatorer, 2023)

Så nogle steder er tilgangen måske ved at ændre sig, oplever koordinatorerne. Det tager bare rigtig lang tid at få etableret et vist niveau af viden om emnet og få skabt et mere generelt fokus på området i alle relevante afdelinger af den store kommune. Og de har gjort, hvad de kunne i projektet, synes de:

"Altså, vi har jo nok i de her to år, holdt oplæg for ca. 1.000 fagpersoner her i kommunen, og alligevel så støder vi på rigtig mange, der siger "hvad er... hvem er i? Hvad laver I?", og måske har de været med, men kan ikke huske det. Så vi er jo oppe imod alle de her ting, kan man sige. Det tager lidt tid, og så kan man sige, der er, ja, alligevel er nogle, der indimellem har ringet, eller en kollega, der siger "nå, men I sidder jo med det her" og begynder at tænke lidt ind i noget andet og sådan noget, og det er jo sådan det nok må skulle gå, på en eller anden måde, fra mund til mund" (Koordinatorer, 2023).

De to koordinatorer peger på, at det i høj grad er afdelingslederne, der skal erkende relevansen og bakke op om, at prostitution skal behandles som et socialt problem, på niveau med de områder, kommunen allerede arbejder med. Det har ifølge koordinatorerne været en udfordring, at nogle afdelingsledere, som de ser det, ikke prioriterer prostitutionsområdet (Koordinatorer, 2023).

Også NGO'erne italesætter, hvor stort et arbejde koordinatorerne har gjort for at skabe de rigtige kontakter ind i kommunen, og de anerkender, at det har været rigtig svært (NGO'er, 2023).

Til gengæld oplever alle projektdeltagerne i FORandring, at de i samarbejde nu tilbyder borgerne en helhedsorienteret indsats. Case-management-forløbene og tilbuddet fra Kvisten, hvor borgerne kan få individuel terapi, sikrer, at de også kigger på, hvilke sociale problemstillinger borgeren har ud over prostitution, og får arbejdet med det. Samtidig kan de, i kraft af det tætte samarbejde, få koblet andre tilbud på, så de får iværksat indsatser i forhold til de største udfordringer i borgerens liv, fx økonomi, bolig og familierelationer. Herunder fortæller koordinatorerne, at de har haft flere borgere i

Åben Dialog⁹, fx med henblik på at hjælpe borgere til at genetablere relationen til deres familie (Koordinatorer, 2023).

Forankring af FORandring

Under det sidste interview med Reden, Kvisten og en koordinator fra kommunen, spørger interviewereren ind til, hvad der sker nu, når projektet slutter. Hertil svarer Reden: "Slutter? Det slutter da ikke [...]. Så starter vi rigtigt op!" (FORandring, oktober 2023)

Reden og de øvrige uddyber med, at de har ansøgt Aarhus Kommune om at finansiere en fortsættelse af samarbejdet i stort set samme form. Den kommunale koordinator fortæller:

"Altså vi kører videre med det vi har. Så vi kommer til at være koordinerende og have nogle case-management-forløb, og Kvisten forsætter med individuelle og eventuelt gruppeforløb." (FORandring, oktober 2023)

Det tætte samarbejde mellem Reden og Kvisten, med koordinatorerne i Aarhus Kommune som visiterende, skal fortsætte, hvis det står til deltagerne. Aftalen med LivaRehab er, at de fremover skal deltage i samarbejdet på lige fod med de øvrige.

4.2 Erfaringerne fra Reden Esbjerg

De vigtigste erfaringer fra etablering af Reden Esbjerg

- Med etableringen af Reden Esbjerg har projektmedarbejderne gjort sig erfaringer med at etablere et helt nyt tilbud til målgruppen.
- Etableringen af Reden Esbjerg er sket i tæt samarbejde mellem Esbjerg Kommune og KFUK's Sociale arbejde.
- Etablering af et nyt tilbud, som en lokal Rede er, kan understøttes af et tæt

⁹ Åben Dialog er en principdrevet, netværksorienteret tilgang, hvor en borger med psykiske vanskeligheder kan invitere sit private og fagprofessionelle netværk til dialog. Åben Dialog har fokus på hurtig etablering af indsats. Indsatsen forsøger omvendt at tolerere usikkerhed uden hurtigt at blive løsningsorienteret. Teorien bag Åben Dialog tager afsæt i, at forandringer og løsninger opstår i en særlig struktureret dialog mellem borgerens netværk, hvor sproget henholdsvis kan fremme eller hæmme bedring. Teorien er, at forandringer og løsninger, sker gennem ændrede måder at kommunikere sammen på. I Åben Dialog er hovedfokus på borgerens ressourcer og udvikling af disse, fremfor på symptomer og symptomreduktion (Social.dk).

samarbejde med kommunen, hvor roller og opgaver er klart fordelt fra starten.

- Projektmedarbejderne fortæller, at det har krævet en intensiv og langstrakt indsats at udbrede kendskabet til Reden blandt nye samarbejdspartnere i området og med at rekruttere borgere til Redens tilbud.
- I løbet af projektperioden har Reden ansat en daglig leder med fagligt ansvar for alle medarbejderne. Den nye leder er ansat i KFUK, men kommer fra en stilling i kommunen, som betyder, at hun kan trække på et stort netværk af relevante samarbejdspartnere.
- Først i løbet af det sidste år af projektperioden kommer der alvor skub i henvisningerne og rekrutteringen af borgere ind i Reden.

Udviklingen i organisering og samarbejde

Reden Esbjerg er en helt ny institution, som etableres i et samarbejde mellem kommunen og KFUK. Reden opbygges efter samme model som Reden i Aalborg, men i modsætning til denne, og Rederne i København, Aarhus og Odense, er der i Esbjerg ansat medarbejdere fra både kommune og KFUK. Medarbejderne er dermed ansat under forskellig ledelse og forskellige arbejdsforhold, med forskellige kompetencer og opgaver, hvilket italesættes som en udfordring i de første interviews.

Ulige rammer

Da projektet starter, har ingen af de to projektledere, fra hhv. Esbjerg Kommune og KFUK, deres daglige gang i den nyetablerede Rede, hvilket opleves som en udfordring af medarbejderne fra begge sider. Det samme gør de uens ansættelsesforhold, der skaber gnidninger i forhold til de praktiske ting i hverdagen, fx da KFUK-medarbejderne ikke kan deltage i et relevant kommunalt kursus.

Fra begge sider giver medarbejderne udtryk for, at rammerne for projektet i starten forekommer uklare. Både i forhold til, hvad KFUK-Reden generelt skal byde ind med, og hvilken funktion medarbejderne derfor forventes at varetage. En medarbejder fra KFUK fortæller, at hun savner en leder, der er tættere på deres dagligdag i Reden Esbjerg.

De medarbejdere, der har en faglig leder i kommunen, oplever, at de har lettere ved få sparring fra deres leder, som har kontor i nærheden. Forskellene bidrager til "en følelse af ulighed", som den kommunale leder formulerer det i første interview (Reden Esbjerg,

2022). Den kommunale projektleder fremhæver, at det havde været en fordel, hvis opgaver og roller havde været klarere fordelt imellem Kommunen og KFUK fra starten (Reden Esbjerg, 2022).

Medarbejderne fra begge organisationer savner, at der i det daglige er nemmere adgang til en med mere erfaring fra KFUK og fra Reden-konceptet, så de ikke skal ud og gøre sig alle de samme erfaringer, som de andre Reder allerede havde gjort sig. En af medarbejderne fremhæver i den sammenhæng, at det indimellem er lidt frustrerende, at KFUK-ledelsen sidder i København, fordi forholdene i Esbjerg ikke nødvendigvis kan sammenlignes med nogen af de andre store byer (Reden Esbjerg, 2022).

Medarbejderne og den kommunale projektleder fremhæver, at også de forskellige ledelsestyper, kulturer og forståelsesrammer i hhv. kommunen og Reden er en udfordring i medarbejdernes dagligdag. Medarbejderne har langt hen ad vejen forsøgt at håndtere forskellene ved at italesætte dem og søge fælles løsninger. De holder husmøde hver mandag, hvor de forsøger at håndtere aktuelle udfordringer og skabe forståelse for hinandens perspektiver samt koordinere den praktiske tilstedeværelse i deres åbne tilbud (Reden Esbjerg, 2022).

Medarbejderne oplever, at samarbejdet mellem dem bliver bedre efterhånden, som de får øjnene op for, hvilke muligheder og kompetencer de hver især byder ind med, afhængigt af om de er kommunalt ansatte eller fra KFUK. Og de kommunalt ansatte oplever trods afstanden, at KFUK byder ind med vigtig viden og faglighed på prostitutionsområdet, som kommunen har gavn af:

”Altså, fagligheden bliver jo løftet, fordi KFUK har arbejdet med den her målgruppe i mange, mange år, som har givet sindssygt god mening, for mig i hvert fald, i forhold til at arbejde både tværfagligt med andre instanser i Esbjerg Kommune, men også i forhold til, at man har den tunge, tunge viden ved KFUK. Fordi vi har jo hele tiden fået at vide, at vi kan jo bare ringe til København eller Odense, eller hvad vi nu havde behov for.” (Reden Esbjerg, 2022)

Medarbejderne havde gerne set et tættere samarbejde med de andre Reder for at få del i de erfaringer, som de mere erfarne organisationer har gjort sig, og for at få en fornemmelse for, hvordan det er muligt at organisere sig.

Ny daglig leder

Da udviklingschefen i KFUK, som er projektleder og faglig leder for KFUK-medarbejderne i Reden Esbjerg, stopper i forsommeren 2022, refererer medarbejderne i en periode til KFUKs generalsekretær (Reden Esbjerg, 2023).

Medarbejderne fortæller, at det var vanskeligt ikke at have en daglig leder, som var fysisk til stede i hverdagen. Dette italesættes særligt klart i det andet interview i starten af 2023, hvor de har erfaret, hvordan det er at have en daglig leder:

”Jeg synes, det var sådan lidt problematisk, at vi ikke havde den her... hvis ikke daglig leder, så i hvert fald en, der kendte til kulturen omkring det her arbejde og kendte til det lidt mere indgående, end hvad vi gjorde. Og qua at der nu er kommet den her faglige og daglige leder i huset, som ligesom har til opgave at bygge bro ind til KFUK's sociale arbejde, der synes jeg bestemt, det har ændret sig til det bedre (Reden Esbjerg, 2023)

Den nye daglige leder har fået det personaleledelsesmæssige og faglige ansvar for de to medarbejdere, der er ansat under KFUKs Sociale Arbejde. For de to kommunale projektledere er hun faglig leder. Den daglige leder deltager i styregruppemøder, sætter retning og fungerer som Redens ledelsesmæssige ansigt udadtil og opadtil (Reden Esbjerg, 2023).

Medarbejderne fortæller samstemmende, at de har oplevet ansættelsen af den nye daglige leder som meget positivt for deres arbejde med at etablere Reden. Og det har også fået betydning for, hvordan de nu går til rekrutteringen af borgere til Redens indsatser. En af medarbejderne fortæller her om oplevelsen af endelig at komme ud over stepperne:

”Godt, nu kører vi! Og den bølge af succes har vi jo kørt på lige siden, ikke. Så det er jo superfedt, at man så også kan se, at det genererer brugere. Og det er jo også dét, vi fortsætter med nu, at: Wow! Vi har allerede 33 brugere indskrevet. Og sidste år, da jeg startede, tror jeg der var 7, hvor jeg sådan tænkte: okay, spændende! Så det er mega fedt!” (Reden Esbjerg, 2023)

I begyndelsen af projektet brugte medarbejderne stort set alt deres tid på undervisning og fagoplæg, med henblik på at udbrede kendskabet til den nye Rede og formidle

viden om prostitutionsområdet til andre fagpersoner og organisationer. Siden den daglige leder tiltrådte er rekrutteringen accelereret, og antallet af borgere i projektet steget markant (Reden Esbjerg, 2023).

Samarbejdet med andre aktører

Som en ny organisation i Esbjerg ser Reden det som en vigtig og tidskrævende opgave at udbrede kendskabet til deres arbejde og etablere samarbejdsrelationer med institutioner og organisationer i lokalområdet.

Selvom organiseringen med ledere og medarbejdere fra to forskellige organisationer har været en udfordring på flere måder, opleves det som en klar fordel, at de organisatorisk har en gren ind i Center for Misbrug i Esbjerg Kommune. Oplevelsen er, at dette giver adgang til en stor berøringsflade af fagprofessionelle og sociale tilbud og afdelinger, som alle sammen arbejder med udsatte i Esbjerg Kommune. I Esbjerg har Reden adgang til mange værdifulde samarbejdsrelationer, herunder nævnes Misbrugscenteret, forskellige botilbud, Forsorgshjemmet og nærpolitiet. Via disse har de samtidig adgang til viden om, hvem de kan trække på andre steder i kommunen, fx Sociale ydelser eller Borgerservice, som sidder med målgruppens kontanthjælp, administrerer deres pension mv. (Reden Esbjerg, 2022). De har desuden opnået et godt samarbejde med nærpolitiet, som kender mange af beboerne i særligt et af kommunens boligområder, hvor mange borgere i målgruppen bor eller færdes (Reden Esbjerg, 2023).

Den daglige leder oplever, at Reden efterhånden er blevet anerkendt rundt omkring i Esbjerg Kommune, hvilket er en styrke, når de skal i dialog med medarbejdere i andre dele af kommunen:

”Hvad enten det er pladsanvisningen inde ved kommunen, i forhold til en kvinde, der har børn, eller det er i Jobcenteret nede på Kontanthjælp, så synes jeg, vi ligesom har noget tyngde qua vores navn.” (Reden Esbjerg, 2023)

De har også haft dialog med ledelsen i jobcenteret, fordi Reden oplever, at der i relation til beskæftigelsesindsatsen kan være nogle barrierer for, at borgerne vil afsløre deres prostitutionsproblematik. I Jobcenterregi kan der således være økonomiske sanktioner, hvis en borger afslører at vedkommende i et eller andet omfang har

ernæret sig ved sexsalg:

”Man skal betale skat, hvis man bedriver prostitution. Og hvis du nu har været på kontanthjælp et år, så er det svært lige pludselig at sige: ”Jeg prostituerer mig faktisk, det har jeg gjort i de sidste 5 år. Men hey, du har jo fået kontanthjælp det sidste år, det er socialt bedrageri, du har jo ikke oplyst indtægt nogen steder. Det kan være nogle af de her ting her, og det har vi snakket om, at det må vi kunne lave én eller anden fornuftig snak og samarbejde om, at vi trækker en streg i sandet og kigger fremad.” (Reden Esbjerg, 2023)

Samarbejdet med de andre lokale NGO'er er ifølge medarbejderne blevet tættere i løbet af Redens første to år. Under første interview i begyndelsen af 2022 beskrev medarbejderne samarbejdet med de andre som en ”kamp om kunderne”. Oplevelsen var, at de andre NGO'er måske var bange for, at Reden i et eller andet omfang ville overtage noget af deres arbejde og, at de derfor så det som ”en krig om eksistensberettigelse”.

Rekruttering af målgruppen

Projektet i Esbjerg er startet helt fra bunden med at etablere sig som Rede. Projektmedarbejderne fortæller, at de på den baggrund oplever, at de har haft en stor opgave i at udbrede kendskabet til Redens tilbud til målgruppen og etablere samarbejdsrelationer, der kan generere henvisninger af borgere i målgruppen.

Vanskelighederne med at rekruttere har fyldt rigtig meget for medarbejderne, og er også i nogen grad kommet bag på dem:

”Altså, vi havde jo alle sammen drømt om, at så snart vi satte et skilt på døren, at nu har vi åbent, så væltede det ind med kvinder, og måske også deres mænd, som havde brug for hjælp. Men det er jo ikke lige sådan, det er foregået. Og da vi startede, der for et års tid siden... Vi sendte for eksempel sådan en mail ud til alle §109- og 110-institutioner i hele Syddanmark, at nu havde vi åbent, og vi kan tilbyde sådan og sådan og sendte billeder og foldere med. Og responsen var... lille. Det var mest sådan noget med: Nå, men tillykke! Og vi kunne heller ikke rigtig lave noget fysisk på dette tidspunkt, for vi var helt lukket ned på grund af corona” (Reden Esbjerg, 2022)

Også her var Corona-restriktionerne ifølge medarbejderne en hindring for, at de for alvor kunne komme ud og skabe synlighed. Det var ikke tilladt at opsøge potentielle samarbejdspartnere eller tilbyde oplæg og deltagelse på møder. De måtte nøjes med at sende mails og poste opslag på hjemmesider og sociale medier. Medarbejderne fremhæver, at de igennem hele projektperioden har brugt rigtig meget tid og mange kræfter på at skabe synlighed omkring Reden, og hvad de kan tilbyde af viden og hjælp (Reden Esbjerg, 2022). Også for at skabe opbakning og nedbryde tabuer og fordomme om prostitution. Opbakningen fra øverste ledelse i kommunen har de ikke været i tvivl om. Men de har fra forskellige kanter oplevet, hvor tabubelagt og overset et problem prostitution er. Den kommunale projektleder:

”Altså, vi har nogle byrådspolitikere, som simpelthen nægtede at tro på, vi har prostitution i Esbjerg, ikke. Og så kan man tænke... Ja, det kan man tænke mange ting om. Men det har ikke været nemt, altså... Det er skamfuldt det her. Det foregår bag lukkede døre, det er ikke noget man taler højt om.” (Reden Esbjerg, 2022)

En af medarbejderne fortæller, at første melding fra den nye daglige leder var, at nu skulle de bare ”ud over stepperne”, ud og undervise og afsted. Deres arbejde for at udbrede kendskabet til reden blev intensiveret. Den daglige leder fortæller:

”Og jamen, så var jeg bare ude og knalde døre ned og sige: Nu skal I høre på mig, og så gør vi det sådan og sådan og sådan” (Reden Esbjerg, 2023).

Medarbejderne fortæller, at det sidste halve år af 2022 steg antallet af brugere i Reden markant. Herefter oplever de, at arbejdet i Reden er mere ligeligt fordelt mellem oplæg og rådgivning af Redens brugere. Og det giver en god dynamik, oplever en medarbejder, fordi kombinationen betyder, at deres oplæg for samarbejdspartnerne bliver bedre, idet de nu hele tiden har fingeren på pulsen og kan give aktuelle eksempler fra deres samarbejde med Redens brugere (Reden Esbjerg, 2023). Dette er måske også en medvirkende årsag til, at flere og flere kommer til deres oplæg og stiller spørgsmål til deres arbejde.

Ifølge medarbejderne og lederen selv har det været en klar fordel, at den daglige leder kommer direkte fra en ansættelse i Esbjerg Kommune, hvilket har åbnet døre ind til mange af deres nye samarbejdspartnere, da lederen er et kendt ansigt indadtil i

kommunen (Reden Esbjerg, 2023). Særligt i forhold til Esbjerg Kommunes fagprofessionelle er der med ansættelsen af den daglige leder kommet skred i samarbejdet (Reden Esbjerg, 2023).

De borgere, som er i Reden nu, har enten henvendt sig selv direkte, eller de er blevet henvist fra andre fagprofessionelle, fx fra Kontakten på kommunens Socialpsykiatriske Center, hvor borgere kan henvende sig for at få støtte og hjælp i hverdagen (Reden Esbjerg, 2023).

Når borgerne først har fået del i Redens tilbud, er de der længe, oplever medarbejderne. Indtil videre er det meget få borgerforløb, de har afsluttet, og i så fald har det været til et andet tilbud i KFUK's regi. Som en af medarbejderne siger:

”Det her er jo et Rede-koncept og ikke kun et exit prostitution... så døren er altid åben ind til Reden, hvis det er, at der skulle opstå et behov på et eller andet tidspunkt, også selvom at de ikke lige har været i kontakt med os i en rum tid, en måned, tre måneder, seks måneder.” (Reden Esbjerg, 2023)

Kommunens tilgang til prostitutionsområdet

Der er en tilvænning i gang i kommunen, siger en af medarbejderne. Når de er ude og holde oplæg for de fagprofessionelle, er de meget optagede af, hvordan de får taget hul på samtalen omkring sexsalg med borgerne. Men der er en del berøringsangst blandt de fagprofessionelle, og prostitution er ikke noget, man normalvis taler om. Men når medarbejderne fra Reden holder oplæg om prostitutionsproblematikkerne, oplever de, at det er med til at skabe en ny bevidsthed om emnet:

”Og de bliver også opmærksomme på, at det er et område, de har negligeret i lang tid. Hvor de sådan bliver opmærksomme på, at det er da rigtigt, jamen, selvfølgelig er det da lige så vigtigt også at snakke om, altså sex og intimitet med deres borgere.” (Reden Esbjerg, 2022)

Nogle af de fagprofessionelle får en erkendelse af, at de selvfølgelig også skal tale om prostitutionserfaringer med borgerne: ”Det er jo lige så vigtigt, som hvor meget de drikker, eller hvor mange stoffer de tager” (Reden Esbjerg, 2022).

Som projektmedarbejderne i Reden oplever det, er det for mange af de

fagprofessionelle en øjenåbner, når Redens medarbejdere fortæller, at prostitution ifølge serviceloven er et socialt problem, der skal sidestilles med hjemløshed (Reden Esbjerg, 2022).

Som den kommunale projektleder ser det, har etableringen af Reden allerede haft betydning for kommunens samlede tilgang til prostitutionsområdet. Særligt fordi de har en direktør, der sidder for bordenden og taler klart til fordel for projektet og fra starten har meldt ud, at kommunen byder projektet velkommen, fordi det giver mening (Reden Esbjerg, 2022). Den kommunale projektleder henviser desuden til, at når samarbejdspartnerne i kommunen nu er begyndt at henvise borgere til Reden, så er det også et tegn på, at flere er blevet opmærksomme på prostitutionsproblematikken (Reden Esbjerg, 2022).

Den kommunale projektleder fortæller, at kommunen, umiddelbart inden de etablerede Reden, havde udarbejdet en række overordnede guidelines til de fagprofessionelle, hvor de satte fokus på prostitution som socialt problem, og hvordan medarbejderne skal forholde sig til, tale med og hjælpe borgere i prostitutionslignende forhold. Men de oplever alligevel ofte, når de holder oplæg for forskellige afdelinger i kommunen, at medarbejderne ikke kender til kommunens guidelines (Reden Esbjerg, 2023). En af medarbejderne fremhæver, at det stadig er meget vanskeligt for de fagprofessionelle at tale om intimitet og seksualitet. De ved egentlig godt, at mange af borgerne, de møder, har prostitutionsproblematikker, men de får ikke italesat det. Og derfor halter det stadig med henvisningen af borgere fra kommunen. Det tager tid at få opbygget tilstrækkelig kompetence til at kunne og turde tale professionelt om sexsalg med borgerne. Og derfor er der også stadig udfordringer med rekrutteringen (Reden Esbjerg, 2023).

Den daglige leder har været rundt på kaffemøder for at tale med kommunale ledere i forskellige afdelinger og tilbud for at udbrede budskabet om, at prostitution også er et socialt problem, som kommunen skal forholde sig til. Men der er stadig lang vej:

”Vi lover, at vi bygger bro og samarbejder alt det, vi overhovedet kan. Og det er noget af det, jeg tænker har været med til at åbne dørene lidt. Men det, vi ser er, der er jo mega travlt ude i kommunerne. Jeg har selv været der, jeg ved det godt. Men man indledte jo i Esbjerg Kommune i 2019, fordi jeg selv var med i det arbejde, et samarbejde med Socialstyrelsen, hvor man sagde: ”Vi skal have

fokus på prostitution og prostitutionslignende relationer, fordi det er et socialt problem beskrevet i servicelovens bestemmelser på lige vilkår med psykisk sygdom, misbrug, kriminalitet osv. ” [...] Men, den faktisk rigtig fine pjece med guidelines, der er lavet, den har vi jo med i hånden, når vi tager rundt til frontmedarbejderne i Esbjerg Kommune og holder den op og siger: ”Kender I den her”? Og vi hører simpelthen et rungende: ”Det gør vi ikke!” (Reden Esbjerg, 2023)

I Reden oplever de, at de har et helhedsperspektiv på borgerne, fordi de tager udgangspunkt i den enkeltes behov, uanset om det handler om økonomi, bolig, misbrugsbehandling og alt mulig andet (Reden Esbjerg, 2023). Desuden bestræber de sig på at være bindeled og tovholdere for borgerne, blandt andet ved at tage med borgerne som bisiddere, når de har møder med jobcenteret eller psykiatrien. Redens medarbejdere fortæller, at de kan være mere fleksible end de kommunalt ansatte, hvilket giver mulighed for bedre at tilpasse sig borgernes behov, fx når de tager samtaler med en borger i dennes eget hjem om aftenen. En medarbejder uddyber, at det også er afgørende for netop denne målgruppe, at Reden i modsætning til kommunen ikke stiller krav til borgerne:

”Og vi stiller jo ingen krav til dem overhovedet. Og der kan nogen komme ind i sådan en kommunal trummerum, hvor man så udebliver fra samtaler, så skal man ligesom forklare og forsvare: ”hvorfors er du udeblevet” – og dokumentation og journalisering. Hvor hernede ved os, når de så udebliver fra en samtale: ”nå, ja, ja, altså det er jo dig og dit liv.” Og ved du hvad, du giver lyd, når du har overskud igen, så er vi her lige så meget, som vi var før. Og det har, tror jeg også, en kæmpe betydning.” (Reden Esbjerg, 2023)

Forankring af Reden Esbjerg

Medarbejderne fortæller, at en del af projektets formål reelt også var at afdække, om der er grundlag for overhovedet at have en Rede eller et andet tilbud af den art, til mennesker i prostitution og prostitutionslignende forhold, i Syd- og Sønderjylland og i Esbjerg. Efter snart tre års projektperiode mener projektmedarbejderne, at den gennemgående opfattelse i kommunen og i KFUK Reden er, at grundlaget for en Rede er til stede i området. Og de oplever, at der er opbakning hertil, både ledelsesmæssigt og politisk.

Fremover er målet at forankre Reden Esbjerg som et rent KFUK-koncept, ligesom de øvrige Reder. Erfaringerne fra Esbjerg er, at det er voldsomt udfordrende med delt lederskab, hvor der er forskellige vilkår for medarbejderne. afhængigt af hvor de er forankret. Både i forhold til kompetenceudvikling, uddannelse, barselsvilkår og andet. Fremover skal Reden derfor drives og organiseres efter samme model som i de andre byer.

I den forbindelse udtrykker en af medarbejderne en bekymring:

”Så længe Esbjerg Kommune er med i Reden, så forpligter de sig jo også ind i et samarbejde, og den forpligtelse forsvinder jo lidt, hvis det er, at de ikke er med i den organisatoriske del” (Reden Esbjerg, 2023).

Reden Esbjerg har opnået kommunalt driftstilskud frem til udgangen af 2025 og fra den statslige Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social- sundheds- og arbejdsmarkedsområdet. Med finansieringen på plads for det næste år er det hensigten at fortsætte Reden Esbjerg som et rent KFUK-drevet projekt, hvor de medarbejdere, som i dag er ansat i Reden, fortsætter, nu blot alle forankret under KFUK – Socialt Arbejde. Planen er, at samarbejdet med Esbjerg Kommune skal konsolideres gennem en samarbejdsaftale med gensidige forpligtelser. Herunder skal der fortsat være adgang for Redens ansatte til at holde fagoplæg for relevante afdelinger og frontmedarbejdere i Kommunen. Og kommunen skal fortsat forpligte sig på at henvise borgere til Reden.

4.3 Organisering af indsatsen i Odense 2022

De vigtigste erfaringer fra Nye Veje Odense

- Nye Veje i Odense har etableret et tæt samarbejde mellem kommunen og Reden, hvor medarbejderen fra Reden indgår i projektet på lige vilkår med kommunens medarbejdere.
- I løbet af 2022 placeres Nye Veje organisatorisk under ungeområdet, hvor projektmedarbejderne uddanner en række videnspersoner, som skal være med til at sikre udbredelse og forankring af viden og opmærksomhed på prostitutionsområdet og målgruppen, når projektperioden udløber.
- Nye Veje gør sig positive erfaringer med at øge rekrutteringen af borgere med

en fremskudt indsats på en række kommunale tilbud på ungeområdet og forsorgshjemmet, hvor de tilbyder sparring til ansatte og borgere.

- Projektmedarbejderne i Nye Veje var allerede før projektstart kendt af relevante samarbejdspartnere, som medarbejdere med faglig ekspertise inden for prostitutionsområdet. Dette har ifølge projektmedarbejderne bidraget positivt til øget synlighed for projektet og en øget henvisning af borgere fra begyndelsen af projektet.
- Den øgede digitalisering og individualisering af prostitutionsområdet har vanskeliggjort opsporing af målgruppen, og medarbejderne i Nye Veje har oplevet at bruge mange timer på internettet i forsøget på at etablere kontakt til målgruppen via digitale platforme.

I efteråret 2022 ansættes en ny projektmedarbejder, som arbejder målrettet på at etablere kontakt til mænd og LGBT+ personer, hvilket fortsat viser sig at være vanskeligt.

Organisering og internt samarbejde

I Nye Veje arbejder de ifølge projektmedarbejderne ud fra en flad ledelsesstruktur, hvor de to, og senere tre medarbejdere og projektlederen, arbejder tæt sammen, uanset om de er ansat i Reden eller i Odense Kommune. Medarbejderen i Reden har ikke adgang til de samme IT-systemer som de kommunalt ansatte, hvilket giver udfordringer i forhold til overlevering af nødvendig information og data om borgerne i projektet. Særligt under Corona-nedlukningen vanskeliggjorde dette arbejdet, fordi de ikke kunne sidde sammen fysisk. Men projektmedarbejderne fortæller, at de hen ad vejen har fundet forskellige løsninger på overleveringen af de nødvendige data.

Omorganisering og betydningen af de fysiske rammer

Da projektmedarbejderne i Nye Veje interviewes første gang, sidder de på et storrumskontor med 60-80 medarbejdere fra kommunen. De italesætter da, at det ville være til glæde for både dem selv og de borgere, de er i berøring med, hvis de havde deres eget sted. De henviser flere gange til Reden Esbjerg, som har deres egen adresse, hvilket forekommer dem at være optimalt (Nye veje, 2022). Dette handler blandt andet om, at de i projektet har arbejdsopgaver, som de ikke er komfortable med at løse i et storrumskontor med andre, som arbejder uden for projektet. Særligt en af medarbejderne fortæller, at hun bruger meget energi på at tænke over, om dem, der

sidder bag hende, kan se, når hun foretager research til opgaverne, hvor hun kigger på hjemmesider med en omfattende distributionen af pornografiske billeder:

”Det rører jo ikke mig at sidde at kigge på det, fordi det har jeg gjort i ti år. Men alle mine kollegaer, de gør jo sådan her (laver fagter). Det er jo ikke det, de får penge for. Det fylder meget i mig. Det betyder faktisk, at jeg helt holder mig væk fra kontoret, når jeg skal løse bestemte opgaver.” (Nye veje, 2022)

De fysiske rammer og organiseringen i afdelingen for voksne over 30 år opleves ikke ikke optimale og fylder meget hos medarbejderne under første interview.

Medarbejderne ser langt mere synergi i at være organiseret under, og sidde sammen i en afdeling, som har fokus på unge fra 18-30 år. Det er særligt fra denne målgruppe, de ser et større potentiale i at rekruttere fra med et forebyggende sigte.

Projektdeltagerne fremhæver, at hvis de sad sammen med fagprofessionelle, som havde kontakt til de unge, ville Nye Veje blive meget mere synlig i det daglige for alle de medarbejdere, der har med målgruppen at gøre, hvormed flere af de fagprofessionelle ville efterspørge deres ekspertise og viden på området (Nye veje, 2022)

Til stor tilfredshed for projektmedarbejderne omorganiseres projektet i løbet af 2022, så Nye Veje kommer til at høre under Kontakt og Bo-støtte for personer under 30 år.

Baggrunden for omorganiseringen er blandt andet, at ledelsen ønsker, at der i denne del af organisationen skal uddannes videnspersoner, som kan opspore og tale med Nye Vejes målgruppe. Det er projektmedarbejderne i Nye Veje, som skal stå for uddannelsen af videnspersonerne.

Uddannelsen af videnspersonerne betyder, at Nye Veje kompetenceudvikler otte fagprofessionelle, herunder fire fra Ungerådgivningen og fire fra Kontakt- og Bo-støtte afdelingen. Hensigten er, at videnspersonerne skal kunne yde sparring til deres kollegaer, og i det omfang de har ”plads i deres sagsstamme”, også have borgerforløb, hvor omdrejningspunktet er prostitutionsproblematikker (Nye Veje, 2023). I 2023 kompetenceudvikles yderligere syv fagprofessionelle fra de samme afdelinger samt en fra Center for Familie og Unge.

Ifølge medarbejderne giver den nye placering desuden meget bedre mening i forhold til rekruttering af målgruppen, og hvor kommunens øvrige mest relevante tilbud til

målgruppen er organiseret. Ud over at Nye Veje organisatorisk har flyttet afdeling, har projektmedarbejderne også fysisk flyttet lokaler.

Samarbejdet mellem kommunen og Reden

Under interviewene henviser projektmedarbejderne flere gange til erfaringerne fra et tidligere exit-projekt i Odense Kommune, hvor den nuværende projektleder fungerede som projektkoordinator. Dengang var Reden med på sidelinjen og varetog en række uddelegerede opgaver, hvilket ikke fungerede særlig godt, som projektlederen oplevede det. Denne gang har de derfor organiseret det sådan, at de samarbejder med Reden og dennes almindelige tilbud, fx krisecenteret, og derudover har Reden ansat en medarbejder, der fuld tid indgår i Nye Veje, på lige fod med de kommunale medarbejdere, og med samme opgaver og ansvar som dem (Nye Veje, 2022).

Den nuværende organisering i Nye Veje danner ifølge de tre medarbejdere i projektet rammen om en vellykket organisering af samarbejdet mellem kommunen og Reden Odense. De tre projektdeltagere i Nye Veje giver samstemmende udtryk for, at de har et meget velfungerende samarbejde, hvor de deles ligeligt om opgaverne, er trygge ved hinanden og oplever, at de supplerer hinanden godt. Medarbejderen fra Reden oplever, at hun i dette projekt er en ligeværdig del af projektet sammen med de to kommunalt ansatte. Hendes indgående kendskab til Redens måde at arbejde på, til kolleger og ledelse i Reden betyder, at hun både har indsigt i og fortsat en vis tilknytning til NGO'en.

Medarbejderne oplever, at det er en klar fordel, at to af dem har så indgående et kendskab til kommunen og ved, hvilke samarbejdspartnere de skal trække på. De oplever, at mange kommunale kolleger har henvendt sig til dem, og de bestræber sig på at være synlige (Nye Veje, 2022).

I efteråret 2022 ansætter Nye Veje en ny projektmedarbejder, som skal arbejde målrettet på at etablere kontakt til mænd og LGBT+ personer, målgrupper, som de i Odense kommune har erfaring med, er særligt svære at rekruttere. Med exitpakken har de fået mulighed for at udforske og gøre sig erfaringer med opsporing og specialrettede indsatser i forhold til disse målgrupper (Nye Veje, 2023). Et af de steder, hvor opsporingen af unge mænd kommer til at foregå, er på Heroinklinikken hvor den nye medarbejder kommer fast nogle timer en gang om ugen. Erfaringen herfra er, at

nogle af de unge mænd, som har et misbrug, bruger salg af seksuelle ydelser som en måde at finansiere heroinen. Oplevelsen i Nye Veje er, at sexsalget, særligt for denne gruppe, er ekstremt tabuiseret. Det kræver derfor en særlig indsats over lang tid at komme så tæt på, at de bliver villige til at tale om det:

”Rigtig mange af dem, som jeg har snakket med på heroinklinikken, som også har solgt sex eller byttet, mest for stoffer og sådan noget, til andre mænd, selvom de ikke er homoseksuelle selv... Så det er også meget tabubelagt hos dem at være nødsaget til at gøre de her ting for at forsyne deres misbrug. Altså, det er jo ikke rigtig noget, som de har lyst til at snakke om. Mange af kvinderne har også svært ved det, men mændene er endnu mere lukkede. Også bare i de forløb vi har fået, altså det har taget mig 2-3 måneder, at få dem til at åbne op om alt muligt. Hvor vi har siddet næsten hver uge og ikke rigtig snakket om noget, og så lige pludselig så sker det.” (Nye veje, 2023)

I løbet af foråret 2023 bliver en af projektmedarbejderne i Nye Veje ansat i en anden projektstilling i samme afdeling som Nye Veje. I det nye projekt, Grænseland, skal projektmedarbejderen arbejde med gråzoneprostitution og have borgerforløb med unge op til 18 år. Når Nye Veje stopper, skal gråzonemedarbejderen have unge op til 23 år. Med Grænseland ønsker kommunen at sætte fokus på forebyggelse af prostitution blandt de helt unge. Medarbejderen skal tilbyde anonyme samtaler med unge, i det seksuelle gråzoneområde, og fortsat sørge for uddannelse og undervisning af fagprofessionelle i kommunen, herunder som noget nyt også på børne- og skoleområdet (Nye Veje 2023).

Rekruttering af målgruppen

Nye Veje fortæller, at de har haft udfordringer med at rekruttere borgere. Projektmedarbejderne mener, at det blandt andet skyldes, at prostitutionsområdet har ændret sig, så det i dag er mere individualiseret, onlinebaseret og mindre synligt, end det før har været. De oplever, at det er blevet sværere at opspore borgerne, end det var i deres foregående exit-projekt. De fleste af de borgere, som er rekrutteret i projektet, er henvist fra deres samarbejdspartnere og kollegaer i kommunen og Reden.

Medarbejderne fortæller, at de også har brugt mange timer på internettet, i forsøget på at opspore borgerne dér, uden at det har lønnet sig:

”Jeg har kontakt til én lige nu, som har været igennem en SMS, jeg sendte tilbage i marts-april måned på en annonce inde på nettet, som skriver til mig her i december. Ellers har vi fået hul igennem til tre-fire stykker, hvor det har været kortvarigt over alle de mange timer, vi har brugt på nettet.” (Nye Veje, 2022).

En del borgere er blevet henvist fra Redens krisecenter. Projektmedarbejderne peger på, at det formentlig betyder meget, at den ene projektmedarbejder er ansat igennem Reden, hvilket betyder, at hendes samarbejdspartnere kender hende og ved, hvad hun arbejder med i projekt Nye Veje. De har også fået en del henvisninger gennem Heroinklinikken. Projektmedarbejderne fortæller, at borgerne herfra rigtig gerne vil i forløb, men de er meget kaotiske og svære at hjælpe:

”De er rigtig svære at køre forløb med, også selvom det bare er ”råd og vejledning”, fordi de er for kaotiske til, at vi kan køre CTI-forløb. De kan ikke arbejde efter en handleplan (Nye Veje, 2022).”

I løbet af 2022 begynder Nye Veje at tilbyde gruppeforløb. De oplever, at de kan rumme de fleste borgere i deres forløb, men også her, at de har udfordringer med borgere i en meget kaotisk livssituation og borgere med visse psykiske sygdomme. Medarbejderne i projektet føler sig ikke godt nok klædt på til at håndtere disse borgere.

De fleste af de borgere, projektet har i forløb, er henvist fra deres samarbejdspartnere og kollegaer i forskellige afdelinger af kommunen. Derfor har projektmedarbejderne fortsat fokus på at klæde kollegerne på med viden om målgruppen (Nye Veje, 2022). Projektmedarbejderne mener, at rekrutteringen var kommet hurtigere fra start, hvis de havde været organisatorisk placeret under ungeområdet fra begyndelsen.

Kompetenceudvikling og videndeling

Da projektmedarbejderne i Nye Veje interviewes første gang, har de netop været ude og holde oplæg for psykiatrien. Deltagerne tog vel imod oplægget og gav udtryk for overraskelse over, hvor brugbar og relevant den viden, Nye Veje kom med, var i forhold til deres arbejde i psykiatrien:

”Som de også sagde; ”hvis vi ikke ved noget om den her problematik, hvis vi ikke kender til det her, så kan vores behandling næsten være ligegyldig, fordi vi behandler og behandler og behandler, og vi kommer ingen vegne. Og vi går ind

i blindgyder og lukkede døre hele tiden." Og hvis vi vidste, at det måske var dét her, der var en af de store problematikker i det her menneskes liv, så ville vi gribe behandlingen an på en anden måde" (Nye Veje, 2022)

Projektmedarbejderne fortæller, at de ofte bliver mødt af erkendelser som denne, når de holder oplæg for samarbejdspartnere. Når først de fagprofessionelle får øjnene op for, at borgerne også har udfordringer med prostitution, og bliver i stand til at adressere dette, så lykkes deres behandling bedre. De oplever dog også, at en del af de fagprofessionelle, de møder, har meget svært ved at tale med borgerne om sex. Projektmedarbejderne i Nye Veje lægger vægt på, at det er en helt central opgave i projektet at kompetenceudvikle deres kolleger i kommunen, så de bliver klædt på til at tage disse samtaler med borgerne. Og deres kursusdage for fagprofessionelle er efterhånden blevet meget populære, fortæller de:

"Og de går alle sammen derfra og siger; "nu har jeg mod på at tage en snak eller mod på at gå ind i det her". Det er jo også det, vi møder, når vi kører forløb med vores samarbejdspartnere." (Nye Veje, 2022)

De fagprofessionelles kontakt med Nye Veje bidrager til en øget opmærksomhed på, at en del borgere har udfordringer relateret til sexsalg og bytte. Projektmedarbejderne oplever på denne måde, at deres oplæg og individuelle rådgivning af de fagprofessionelle bidrager til at sprede kendskabet til prostitutionsproblematikkerne som ringe i vandet (Nye Veje, 2022). Dette øger deres motivation for at bruge den nødvendige tid på at kompetenceudvikle deres kolleger.

Den ene projektmedarbejder og projektlederen har arbejdet i kommunen, med prostitutionsområdet og andre ting igennem flere år, hvilket betyder, at mange kender dem og associerer dem med viden om prostitutionsområdet. De fagprofessionelle giver desuden udtryk for, at de har brug for kolleger med viden om området:

"Så der er også rigtig mange, der har sagt; "ej hvor har vi dog savnet, at I var her med det formål". Så vi kan godt mærke fra fagfolkene, i hvert fald internt i Odense Kommune, at de mangler, at der er nogen til at varetage den opgave, når vi ikke er her." (Nye Veje, 2022)

I ungdomspsykiatrien var reaktionen på oplægget fra medarbejderne i Nye Veje meget

konstruktiv. Efter et oplæg fra Nye Veje sagde en medarbejder fra ungdomspsykiatrien ifølge en projektmedarbejder:

”Jeg kan jo fint spørge om de her ting, for jeg spørger også om alt det andet; kriminalitet, misbrug, psykiske lidelser osv. Så jeg kan jo sagtens spørge ind til det her, uden at det ødelægger en relation, for jeg skal ikke have en relation til vedkommende”. Så det har åbnet op. (Nye Veje, 2022)

Projektmedarbejderne har imidlertid også mødt den holdning, at så længe der er nogen som Nye Veje, der tager hånd om den del, så behøver de ikke selv at spørge. Andre steder tør de godt at spørge ind til det, fordi de ved, at hvis de ikke selv kan håndtere de udfordringer med prostitution som borgeren måske åbner op for, så kan de tage fat i medarbejderne i Nye Veje (Nye Veje, 2022).

Kommunens tilgang til prostitutionsområdet

Projektmedarbejderne oplever, at der generelt er skabt en meget større opmærksomhed på salg og bytte af sex i kommunen. Dette skal også ses i lyset af, at det er anden gang, Odense Kommune kører et projekt på prostitutionsområdet. Projektlederen: ”Altså det lykkedes jo ikke sidst vel, så det er lykkedes denne her gang.” (Nye Veje, 2023)

Det større fokus på området er godt hjulpet på vej af medierne, oplever de i Nye Veje. Tidligere ville de færreste anerkende, at der var en problematik relateret til prostitution, men nu er situationen helt anderledes. I det foregående projekt var det svært at skabe og opretholde den nødvendige opmærksomhed, men denne gang har der været større opbakning fra ledelsen (Nye Veje, 2023)

Gennemgående fremhæver projektdeltagerne i Nye Veje, at samarbejdet med de andre afdelinger og områder i kommunen har været nemt og velfungerende fra dag ét i projektet. Projektmedarbejderne oplever, at de er blevet godt modtaget, især på ungeområdet, som de oplever tager positivt imod alt, hvad de kommer med og meget gerne vil have faglig sparring (Nye Veje, 2023). Men også Heroinklinikken og rusmiddelområdet for voksne fremhæves som områder, der har taget godt imod Nye Veje. I løbet af 2022 har Nye Veje iværksat en fremskudt indsats, hvor de hver uge er til stede i nogle timer på hhv. Heroinklinikken, Ungerådgivningen, Kontakt- og Bostøtte

for unge under 30, Uddannelsesrådgivningen, Unge og Rusmidler, Forsorgshjemmet St. Dannesbo og tilbyder sparring til ansatte og borgere.

Nye Veje oplever, at deres tilgang til borgerne er helhedsorienteret. Deres kompetenceudvikling af andre fagprofessionelle bidrager til, at flere og flere områder af kommunen efterhånden får en mere helhedsorienteret tilgang til borgerne, når kompetencerne til at afdække prostitutionsrelaterede problemstillinger bliver mere udbredt. Der er dog fortsat mange af de fagprofessionelle, som ikke helt tør bevæge sig ind på emnet og derfor ikke favner bredt nok. Prostitutionsrelaterede udfordringer er ikke nødvendigvis de mest synlige udfordringer borgerne har, men nogle gange er det netop dem, der fylder mest og står i vejen for håndteringen af borgerens øvrige udfordringer (Nye Veje, 2023).

Tidligt fokus på forankring

I Odense har de ikke ansøgt om midler til at fortsætte Nye Veje, men arbejder på at sikre forankring gennem uddannelsen af videnspersoner, som ifølge projektmedarbejderne klædes på til at arbejde med borgere i prostitution. Videnspersonerne skal medvirke til at sikre et fortsat fokus på prostitutionsområdet i kommunen, når projektperioden udløber. Kompetenceudviklingen af de 15 videnspersoner ses som en forankring af det kompetenceløft, som Nye Veje har medført i kommunen. Så længe projektet stadig kører, mødes Nye Veje med videnspersonerne hver anden måned, hvor de yder sparring på forløb og deler ny viden.

Odense Kommune har desuden forankret indsatsen med Grænseland, hvor en medarbejder arbejder med gråzoneprostitution. Der tilbydes anonyme samtaler for aldersgruppen op til 23 år samt kompetenceudvikling for fagpersoner i viden om gråzoneproblematikker, der arbejder med borgere op til 30 år. Medarbejderen skal desuden bidrage til at vedligeholde det vidensniveau, som Nye Veje har opbygget i kommunen, gennem fortsat kompetenceudvikling af nye fagprofessionelle og oplæg (Nye Veje, oktober 2023).

4.4 Organisering af indsatsen i København

Første interview med projektlederen i København blev gennemført i februar 2022,

mens andet interview med den nye projektleder blev afholdt januar 2023. Interviewene med Reden København, Reden International og LivaRehab blev gennemført imellem januar og april 2022. Det lykkedes ikke at få en aftale med NGO'erne, om opfølgende interviews, i begyndelsen af 2023. Kort tid efter blev tilskuddet til Exit-prostitution stoppet af Social- og Boligstyrelsen.

Analysen i det følgende baserer sig på de erfaringer, som kommune og NGO'er havde gjort sig et års tid inde i projektet. Interviewet med den nyligt tiltrådte projektleder, i begyndelsen af 2023, giver et supplerende indblik i udviklingen to år inde i projektperioden set fra dennes perspektiv.

De vigtigste erfaringer fra organiseringen af projektet i København

- Flere af projektmedarbejderne talte, at der under Exit-prostitution var en positiv udvikling i samarbejdet om borgerne mellem organisationernes medarbejdere.
- Brobyggernetværket blev beskrevet af projektmedarbejderne som en vigtig aktør i projektsamarbejdet i forhold til videndeling og koordinering af indsatser imellem kommunen og NGO'erne.
- Arenaerne for salg og bytte af sex er de senere år flyttet over på digitale platforme, hvilket har øget organisationernes fokus på online-mapping og -rekruttering. Udbredelse af viden om online-prostitution og konsekvenserne af online-salg, fx sugardating, som forebyggende tiltag er vigtigt.

Øget koordinering og sammenhæng

I København var projektet organisatorisk placeret under Hjemløseenheden. Erfaringerne herfra var, at det kan være en god ide løbende at overveje, hvor i kommunen og hvordan prostitutionsområdet bedst organiseres (Projektleder København, 2022).

Brobyggernetværket

I ansøgningen fremgik det, at Brobyggernetværket i Københavns Kommune skulle fungere som følgegruppe for projektet.

Brobyggernetværket bestod af repræsentanter for Socialforvaltningen på både voksen- og børneområdet, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen samt

Kompetencecenter Prostitution.¹⁰ LivaRehab og Reden København blev inviteret med til møderne, når det var relevant. Brobyggerne var myndighedssagsbehandlere og udførere, der ydede rådgivning i konkrete sager. Hensigten var, at de skulle understøtte en kvalificeret rådgivning og sagsbehandling for københavnere i prostitution.

Medlemmerne af Brobyggernetværket skulle formidle viden til kollegaer i andre dele af kommunen i forhold til rådgivningstilbuddene i Reden og LivaRehab samt henvise til Redens og LivaRehabs rådgivningstilbud. Projektlederen skulle sekretariatsbetjene Brobyggernetværket og stå for kompetenceudvikling af relevante medarbejdere.

Brobyggernetværket blev etableret for år tilbage, men levede ifølge projektlederen en stille tilværelse gennem de senere år. Med Exit-projektet i København genaktiverede projektlederen netværket og udvidede deltagerkaren med medarbejdere fra de deltagende NGO'er samt andre relevante samarbejdspartnere.

Brobyggernetværket blev af flere projektdeltagere i Exit prostitution italesat som en vigtig samarbejdspartner i projektet. Først og fremmest fordi Københavns Kommune blev oplevet som en "stor jungle" at finde rundt i, når det gjaldt tilbud og hjælp til målgruppen. Det var svært at få hul igennem til de rigtige medarbejdere og dermed få hjælp til borgerne. Brobyggernetværket gav ifølge projektlederen en mere direkte adgang til de relevante indsatser, fordi projektmedarbejderne havde en liste over relevante medarbejdere fra de forskellige afdelinger, som de kunne kontakte, når de havde brug for hjælp til en borger i projektet. En af medarbejderne fra Reden International forklarede, at når de kontaktede Brobyggernetværket, behøvede de ikke forklare så meget, fordi medlemmerne af netværket allerede kendte til både projektet og målgruppen (Medarbejder Reden International, 2022). NGO'erne oplevede det som en klar udfordring at finde frem til den rette hjælp til målgruppen i projektet, fordi Københavns Kommune er så stor. Uden for Brobyggernetværket var der ikke ret mange i kommunen, som havde kendskab til projektet eller målgruppen.

I Reden København fremhævede medarbejderne genstarten af Brobyggernetværket

¹⁰ Det nationale Kompetencecenter Prostitution blev etableret som projekt i forbindelse med regeringens handleplan "Et andet liv" fra 2005 og var en del af Udsatteenheden under Servicestyrelsen. Centrets kerneaktiviteter var sociale og sundhedsmæssige indsatser, videns- og metodeudvikling, rådgivning og vejledning af kommuner m.fl. samt efteruddannelse af personale. Kompetencecenter Prostitution blev lukket i 2023.

som særligt vigtig for samarbejdet omkring målgruppen. Netværket blev udvidet og omfattede nu også medarbejdere, som ikke vidste så meget om området, men igennem netværket og den kompetenceudvikling, som fandt sted der, fik værdifuld viden:

”Der er rigtig mange aktører nu. Jeg tror vi mødes 4-8 gange om året og har sådan nogle halve temadage, hvor vi bliver undervist i alt muligt forskelligt, både hvad der sker i Københavns Kommune, jobcentre. Prostitution som tema også. Vi havde Reden Ung på besøg også, der gav et oplæg om sugardating og alle de aktiviteter, der sker på nettet. Salg af sex der. Det er virkelig blevet rigtig godt og grundigt implementeret med kæmpe succes” (Reden København, 2022)

Brobyggernetværket blev beskrevet som en central del af projektet i ansøgningen. Men netværket havde ifølge flere af de interviewede været inaktivt i flere år forud for projektet. Ifølge medarbejderne fra Reden International blev netværket aktiveret i forbindelse med Exit-projektet, fordi projektlederen kunne se, at det gav mening i projektet. Og med exit-projektet blev NGO'erne som noget nyt inviteret med (Reden International, 2022).

Udviklingen i samarbejdet

Begge projektledere i kommunen havde tidligere arbejdet med prostitutionsområdet og kendte samarbejdet mellem NGO'erne indefra. De havde tidligere været ansat i henholdsvis Reden International og LivaRehab.

Styrket samarbejde på medarbejderniveau

Medarbejderne fra Reden København fortalte, hvordan de sammen med medarbejdere fra både LivaRehab og projektlederen i kommunen havde brugt en del tid i de indledende faser af projektet på at styrke samarbejdet. Projektet medførte, at de begyndte at mødes en gang om måneden, på forskellige adresser, og desuden drøftede alle mulige store og små ting i dagligdagen.

Projektlederen påpegede, hvordan der et år inde i projektet var skabt tættere samarbejde og større tillid mellem NGO'er og kommune. Blandt andet begyndte projektlederen at deltage i faste møder hos Reden, hvor de drøftede konkrete

borgerforløb. Det gav en oplevelse af, at de var sammen om et fælles projekt (Projektleder København, 2022).

På flere områder var der udvikling i samarbejdet. Som eksempel nævnte projektlederen, at de i var i gang med at etablere et danskursus i samarbejde med LivaRehab. Hensigten var, at gruppen af borgere med andet modersmål end dansk, som kom i Reden International, skulle kunne få danskundervisning hos LivaRehab. Projektet understøttede derved, at de satte sig sammen, fortalte projektlederen (Projektleder København, 2022). En medarbejder fra Reden International fremhævede tilsvarende danskprojektet hos LivaRehab og beskrev, hvordan hun oplevede, at samarbejdet fungerede bedst, når de brugte hinandens ekspertise og kompetencer i den konkrete relation til de mennesker, de forsøgte at hjælpe (Reden International, 2022).

I Reden International fortalte de interviewede medarbejdere, at samarbejdet med projektlederen i kommunen fungerede godt, og påpegede, at det havde stor betydning for det gode samarbejde, at projektlederen kendte målgruppens problemstillinger så godt (Reden International, 2022).

Reden København fremhævede, at de ressourcer, der blev tilført med projektet, betød, at de kunne tilbyde en hjælp til målgruppen, som de ikke tidligere havde haft mulighed for, og de oplevede, at det gjorde en stor forskel for disse udsatte borgere. Samtidig ønskede de sig, at kommunen, ud over projektlederen, havde fået ressourcer til at gøre noget ekstra for målgruppen (Reden København, 2022).

Samarbejdet i Exit prostitution fungerede på det konkrete plan, når de koordinerede på sagsniveau. Medarbejderen fra Reden International gav et eksempel, hvor hun havde kontakt til en kvinde, som var klar til at få hjælp og gerne ville på krisecenter. Medarbejderen i Reden International kontaktede en navngiven medarbejder i hjemløseenheden, som påtog sig opgaven som koordinerende sagsbehandler, hvilket blev indledningen på et rigtig godt samarbejde mellem NGO'en, krisecentret og den koordinerende sagsbehandler i Hjemløseenheden (Reden International, 2022).

Den kommunale projektleder mente desuden, at Reden International fik bedre muligheder for at arbejde med særligt den thailandske målgruppe på grund af Exit-projektet. De fik en mere direkte vej ind i kommunens indsatser, og hun oplevede, at

der var et godt samarbejde med Reden International:

”Jeg synes, at der er kommet et godt samarbejde på alle niveauer. Jeg kan også bare mærke, at nu, hvor tilliden er mellem kommune og NGO, så bliver der åbnet op. Nu samarbejder vi om det her med danskundervisning.”
(Projektleder København, 2022)

En medarbejder i LivaRehab fortalte tilsvarende, at der som noget nyt blev skabt en tættere relation til de andre socialfaglige medarbejdere i Reden og Reden International. Hun tilføjede, at hun oplevede en koordinator i Københavns Kommune, som stillede sig til rådighed, var åben og fleksibel, og som meget gerne kom ud til dem. På socialfagligt behandlerniveau havde de et rigtig godt samarbejde og en god indsigt i, hvad de andre arbejdede med og besad af kompetencer og muligheder. Der var en god kontakt på tværs af organisationerne, og relationerne var ”dannet godt” (LivaRehab København, 2022).

Generelt var fortællingen blandt de interviewede projektdeltagere i NGO’erne, at samarbejdet, under projektet, kom til at fungere bedre på medarbejder- og sagsniveau. Her oplevede medarbejderne, at de personlige relationer er blev styrket som følge af et større kendskab til hinanden. I et eller andet omfang gav organiseringen i projektet dermed et strukturelt fundament og incitament til at styrke samarbejdet.

Ifølge de interviewede medarbejdere, på tværs af NGO’er og kommune, førte projektet til øget koordinering og samarbejde om de konkrete sager imellem alle parterne på medarbejderniveau. I forhold til deres mulighed for at hjælpe målgruppen betød den tættere relation, at medarbejderne i LivaRehab havde tillid til, at hvis de sendte dem videre til en 1 til 1-indsats i Reden København, så kunne de stå inde for det vel vidende, hvordan det fungerer:

”Det der med, at der er en større tillid og en forståelse for, hvad det er. Det gør, at vi måske også vil have nemmere ved at henvise til andre tilbud. Det gør, at de får flere muligheder, deltagerne, som vi er i kontakt med” (LivaRehab København, 2022)

Reden var enige i, at samarbejdet og dialogen med LivaRehab blev styrket. Med Exit-prostitution blev der henvist borgere frem og tilbage, hvilket medarbejderne i Reden

oplevede som nyt (Reden København, 2022). Reden fremhævede også, at indgangen til Københavns Kommune blev lidt nemmere, selvom de fortsat oplevede kommunen som "en voldsom maskine" (Reden København, 2022). I den sammenhæng italesatte Reden vigtigheden af, at der er en klar struktur og rollefordeling, også i forhold til samarbejdet i projektet, så det er helt tydeligt, hvem der kan hjælpe med hvad:

"Københavns Kommune er kæmpe stor. Hvis du skulle sørge for, at alle havde en viden om, at nu kører der et Exit-projekt, og vi skal være lidt mere fleksible og alt det her, det ville næsten være umuligt. Jeg kunne godt tænke mig, at det var lidt mere struktureret fra start, hvad er kommunens rolle, og hvad er vores rolle, og hvordan får vi på en eller anden måde dem koblet sammen" (Reden International, 2022)

Den kommunale projektleder fremhævede, at hun så et stort potentiale i samarbejdet mellem kommunen og NGO'erne. Det er NGO'erne, som målgruppen var mest trygge ved at opsøge, fordi de kunne noget andet end kommunen. NGO'erne var indgangen for borgerne i projektet. Udfordringen, som projektlederen så det, var, hvordan NGO'erne og kommunen kunne hjælpe borgerne til at genfinde en tillid til systemet, som mange af dem helt havde mistet (Projektleder København, 2023).

Reden italesatte også udfordringen med overdragelsen af tillid fra Ngo'erne til kommunen. En del af brugerne har været i systemerne i mange år og havde tillid til Reden, blandt andet fordi de ikke stillede de samme krav, som i det kommunale system. Så snart borgerne blev en del af det kommunale system, var det noget andet. Det vidste kommunen godt, så det prøvede de at arbejde med, fortalte medarbejderne i Reden. Men det tager tid, og den relation er meget afgørende for at kunne flytte målgruppen (Reden København, 2022).

Projektlederen mente, at Redernes arbejde med målgruppen fungerede godt. Deres indsatser var omkostningstunge, "men det fungerer, og det har gjort en kæmpe forskel på de borgere, der har været igennem" (Projektleder København, 2023). Projektet gav Rederne mulighed for at følge nogle af deres borgere endnu tættere, hvilket er nødvendigt for nogle af de sårbare borgere i målgruppen, som profiterede af, at der var tid til at opbygge en tæt relation til behandleren:

"Det er så langstrakt og så meget... Ja, det er jo et eller andet sted en meget,

meget dyr indsats, kan man sige. Omvendt så er det jo også en indsats, hvor vi forhåbentligt kan hjælpe nogle borgere, som ellers ville cykle rundt ude på gaden ikk'. Altså, det er de allermest udsatte." (Projektleder København, 2023)

Rekruttering af målgruppen

Som i de øvrige projekter var det også vanskeligt i Exit prostitution i København at rekruttere borgere til projektet.

Projektmedarbejderne i København fortalte, at nedlukningen under Corona-pandemien gjorde det endnu sværere at rekruttere. Sexsalget var også noget andet under Corona, og var i det hele taget blevet noget andet med digitaliseringen, så de måder, man tidligere opsporede borgerne på, ikke længere virkede (LivaRehab København, 2022).

Den kommunale projektleder påpegede, at det er vigtigt med fokus på online-mapping og -rekruttering, da størstedelen af sexsalg i dag sker som online-salg. Måske er der behov for mere viden om konsekvenserne af online-salg, fx sugardating, før det påkalder sig større opmærksomhed. Online-prostitution er et område, som alle har en interesse i at få mere viden om (Projektleder København, 2022).

Rederne i København er veletablerede institutioner, bredt kendt i offentligheden og blandt målgruppen. Medarbejderne fra Reden fortalte, at de i Reden København havde Værestedet, som gav dem en god kontakt til målgruppen. De mennesker, der kom på Værestedet, var nogle af de mest udsatte mennesker som sælger sex, med udfordringer som hjemløshed og psykisk sygdom. Nogle af dem, som klarede sig bedst, og for eksempel begyndte at få styr på deres misbrug, havde brug for en håndholdt indsats for at komme videre. Netop denne målgruppe var oplagte at henvise til en indsats i Exit-projektet (Reden København, 2022)

LivaRehab havde ikke et tilbud som Reden, hvor borgerne kom ind direkte fra gaden. Derfor var de opsøgende på nettet og andre steder. Men der var mange tilbud til mennesker, der er udsatte i København, så de oplevede, at deres tilbud "druknede lidt i mængden". Københavns Kommune skulle også bidrage til rekrutteringen, men dette var sværere end forventet (Projektleder København, 2023).

Kommunens tilgang til prostitutionsområdet

Tre år er ikke lang tid, når det handler om at opbygge et tættere samarbejde mellem kommune og NGO'er og skabe en mere sammenhængende og helhedsorienteret indsats for mennesker i prostitution, hvilket ifølge kommunens ansøgning til projektet udgjorde en del af formålet med projektet. Projektleder og NGO'er var enige. De oplevede ikke, at kommunen generelt set havde fået en mere helhedsorienteret tilgang til prostitutionsområdet. De anerkendte, at Hjemløseenheden i Københavns Kommune forsøgte at gøre en indsats for at skabe et større fokus på målgruppen og prostitutionsområdet, men det var svært. Hvis projektet gjorde en forskel i kommunen, var det gennem Brobyggernetværket, mente projektlederne, som begge fremhævede Brobyggernetværket som et godt samarbejdsforum, der havde potentiale til at blive udbygget med flere relevante deltagere (Projektleder København, 2022 og 2023)

Ifølge Reden København var Brobyggernetværket på mange måder en metaindsats, hvor de, der deltog, fik et større kendskab til området, som de kunne bringe i anvendelse selv og italesætte over for andre afdelinger og fagpersoner. Men igen blev Københavns Kommune fremhævet som en "kæmpe maskine" (Reden København, 2022). Brobyggernetværket skabte tættere relationer mellem fagpersoner, som arbejdede med området eller kom i berøring med målgruppen. Men dette var relationer, som skulle plejes kontinuerligt, også efter projektet. I Reden København oplevede man Brobyggernetværket, som kommunens forsøg på at arbejde strukturelt med opbygning af viden og kompetencer på en måde, der skulle gøre det mindre personafhængigt.

Både den kommunale projektleder og Rederne pegede på, at i den udstrækning projektet understøttede en helhedsorienteret tilgang til borgerne, var det på grund af NGO'ernes arbejde med målgruppen (Reden International, 2022).

Tilskuddet til projektet i København bortfalder

I en skrivelse til kommunen fra Social- og Boligstyrelsen, dateret d. 10. marts 2023, fremgik det, at styrelsen har truffet afgørelse om, at tilskuddet til projektet "Exitpakke til mennesker i prostitution 2020-2023 København" bortfalder, med virkning fra dags dato, da styrelsen ikke vurderede, at projektet gennemføres tilfredsstillende.

5 Metode

Med puljen for exitpakken 2020-2023 blev der ikke afsat midler til en egentlig evaluering. Social- og Boligstyrelsen besluttede imidlertid at prioritere midler til en erfaringsopsamling med indsamling af data i løbet af projektperioden. Erfaringerne er indsamlet med henblik på at indsamle viden og erfaringer fra de fire projekter, som i størst muligt omfang kan komme andre kommuner og organisationer til gavn.

5.1 Undersøgellesdesign

Erfaringsopsamlingen bygger på:

- Interview med projektdeltagere
- Data om borgere i forløb

De undersøgelsesspørgsmål, erfaringsopsamlingen søger at besvare er:

- 1) *Hvilke erfaringer har deltagerne gjort sig med organisering og samarbejde, herunder hvorvidt deltagerne oplever at være lykkedes med at skabe en mere helhedsorienteret indsats***

Denne del af erfaringsopsamlingen centrerer sig om følgende to undersøgelsesspørgsmål:

- Hvordan kan samarbejdet organiseres, og hvilke erfaringer er der med de forskellige organiseringer på tværs af projekterne?
- Hvilke erfaringer er der med at gøre prostitutionsområdet til en del af en helhedsorienteret tilgang i den kommunale sagsbehandling på lige fod med andre sociale problemer som fx misbrug og hjemløshed?

- 2) *Hvilke borgere har været en del af projektet, og hvordan har de udviklet sig med hensyn til trivsel***

Desuden:

- Hvor mange borgere har deltaget i de fire projekter
- Hvilke indsætter har borgerne modtaget i de fire projekter
- Hvor længe har borgerne gennemsnitligt deltaget i de fire projekter
- Alders- og kønsfordeling

5.2 Kvalitativ dataindsamling

Erfaringsopsamlingen har til formål at kortlægge projekternes erfaringer vedrørende det organisatoriske niveau.

I løbet af de tre år, som projektet har været, er der gennemført 17 interviews i alt med projektledere og projektdeltagere. Herunder er der gennemført 15 gruppeinterviews og to enkeltinterviews. Samlet set har 26 projektdeltagere deltaget i interviews, en eller flere gange. De to enkeltinterviews er med to forskellige projektledere fra Københavns Kommune. Alle interviews med projektdeltagerne i februar-marts 2022 og januar-februar 2023 i Odense og Esbjerg er foregået lokalt i kommunen, mens alle interviews i København er foregået online. Alle interviews foretaget i oktober 2023 er foregået lokalt hos projekterne.

Tabel 16 giver et overblik over, hvornår de enkelte interviews er gennemført, om det har været gruppe- eller enkeltinterviews og hvor mange der har deltaget.

Projekt navn	Interviews februar-marts 2022	Interviews januar-februar 2023	Interviews oktober 2023
FORandring Aarhus	Reden, Kvisten, Joan Søstrene (gruppe) Koordinatorer (gruppe)	Reden og Kvisten (gruppe) Koordinatorer (gruppe)	Reden, Kvisten og Koordinatorer (gruppe)
Reden Esbjerg	Kommune samt KFUK (gruppe)	Kommunal projektleder, og medarbejdere (gruppe) Daglig leder og medarbejdere fra KFUK (gruppe)	Kommunal projektleder, og medarbejdere, daglig leder og medarbejdere fra KFUK (gruppe)
Nye Veje Odense	Projektleder + medarbejdere fra kommune og Reden (gruppe)	Projektleder samt medarbejdere fra kommune og Reden (gruppe)	Projektleder samt medarbejder fra kommune (gruppe)
Exit-Prostitution København	Projektleder Reden København (gruppe) Reden International (gruppe) LivaRehab (gruppe – april)	Projektleder	

Kilde: Social- og Boligstyrelsen

Fokusgruppeinterviews med projektdeltagerne

Der er samlet set gennemført tre runder fokusgruppeinterviews i løbet af projektperioden. Dette udgør den primære datakilde til afdækning af undersøgelsesspørgsmålene vedrørende erfaringsopsamlingens organisatoriske del. Første interviewrunde gennemføres i første kvartal af 2022, anden interviewrunde

primo 2023 og den afsluttende i sidste halvdel af 2023.

Det har været af afgørende betydning for erfaringsopsamlingens organisatoriske del at skabe indsigt i, hvordan organiseringen opleves af de kommunale projektledere og projektdeltagere. Perspektiverne på organiseringen kan meget vel divergere afhængigt af, om den ansues fra kommunens eller NGO'ernes perspektiver.

Fokusgruppeinterviews er en velegnet metode til at indsamle koncentreret data på gruppeniveau omkring på forhånd definerede emner, og metoden giver mulighed for, gennem deltageres interaktion med hinanden, at producere nuanceret kvalitativ empiri (Halkier, 2015).

Fokusgruppeinterviewene tilrettelægges som semi-strukturerede, idet omdrejningspunktet for interviewene er at indsamle data vedrørende det indholdsmæssige, ikke om interaktionen mellem informanterne (Halkier, 2015).

Interviewguiden opbygges omkring deres organisering og samarbejde. Interviewene tilrettelægges, så divergerende synspunkter og oplevelser gives plads.

Udvælgelsen af informanter er tilstræbt analytisk selektiv (Halkier, 2015). De vigtigste karakteristika for udvælgelsen af informanter vurderes at være:

- 1) at de deltagende medarbejdere, så vidt muligt er dem, der har gjort sig flest erfaringer i forhold til organisering og samarbejde, og
- 2) repræsenterer de forskellige organisationer og dele af organiseringen omkring projekterne, med henblik på at få mest mulig bredde i erfaringerne af relevans for temaerne (Halkier, 2015).

Deltagerne er desuden udvalgt på baggrund af de enkelte projekters organisering. Den endelige udvælgelse af deltagerne er sket i samarbejde med de kommunale projektledere og koordinatører, umiddelbart forud for de enkelte interviewrunder.

Interviewene har haft følgende fokus

- Hvordan beskrives organiseringen af samarbejdet mellem kommunen og NGO'en og mellem NGO'erne i exitpakken?
- Hvilke forhold ved deres organisering af samarbejdet oplever interviewpersonerne fungerer godt i forhold til projektets målsætning?
- Hvorfor mener de, at netop disse forhold ved organiseringen fungerer godt?

- Hvilke forhold ved organiseringen af samarbejdet har de erfaret som mindre velfungerende i forhold til projektets målsætninger?
- Hvorfor mener de, at netop disse forhold ved organiseringen fungerer mindre godt i forhold til samarbejdet mellem kommunen og NGO'erne?
- Hvordan oplever de projektets betydning for kommunens samlede arbejde med exit-prostitution, herunder sagsbehandlingen?
- Oplever de at projektet har medvirket til at skabe en mere helhedsorienteret tilgang¹¹ på prostitutionsområdet – eventuelt hvordan?

Alle, der inviteres til at deltage i interviews, er blevet oplyst om formålet med interviewet, at interviewene lydoptages, hvordan data behandles og afrapporteres, brugen af citater, samt at det er frivilligt at deltage.

Alle interviews er optaget med diktafon og efterfølgende transskriberet, med undtagelse af det første interview med projektlederen i København, som ikke er fuldtransskriberet.

De kvalitative interviewdata er efterfølgende kodet og analyseret ved brug af kvalitative displays, med udgangspunkt i interviewguidens hovedtemaer. Displays understøtter en systematisk tilgang til organisering og analyse af kvalitative data i koncentreret form (Dahler-Larsen, 2008). Anvendelsen af analytiske displays medvirker til at sikre gennemsigtighed i analysearbejdet og understøtter overholdelsen af Dahler-Larsens tre grundregler i kvalitativ metode: autenticitet, inklusion og transparens, som også er med til at sikre, at der er dækning for de analytiske konklusioner.

I rapportens analytiske afsnit er udvalgte citater brugt til at eksemplificere centrale pointer og nuancere de interviewedes perspektiver. Citaterne præsenteres med meget lidt bearbejdning af meget meningsforstyrrende sætningskonstruktioner og talefejl, under hensyntagen til autentisk gengivelse af interviewpersonens ordvalg. Hvis der er fjernet dele af informanternes udsagn, fordi de har været meningsforstyrrende eller helt irrelevante for det, der i øvrigt siges, er det markeret med en kantet parentes.

¹¹ En "helhedsorienteret afdækning" indgår i Socialstyrelsens nationale retningslinjer for social stofmisbrugsbehandling (2020), som et af syv principper for god praksis på området. Det afdækkes derfor, om projekterne oplever, at de møder borgeren med en helhedsorienteret tilgang, der afdækker borgerens sociale, psykiske og fysiske udfordringer.

5.3 Kvantitativ dataindsamling

I evalueringen af den foregående exitpakke fandt SFI en klar positiv udvikling hos borgerne, som alle havde modtaget CTI-forløb (SFI 2017: 113). På denne baggrund har der været en formodning om, at borgerne i den nye exitpakke også ville opleve en positiv udvikling i trivsel. Derfor er trivsel målt ved samme validerede måleredskab WHO-5, som også blev anvendt i SFI's evaluering af CTI-indsatsen i foregående exitpakke.

Udviklingen i oplevet trivsel

I det følgende præsenteres de kvantitative datakilder samt datagrundlaget, der anvendes til at undersøge udviklingen i deltagernes oplevede trivsel, hvorefter indsamlingsstrategien præsenteres.

Til at måle udviklingen i deltagernes oplevede trivsel benyttes det validerede instrument WHO-5 (Bech, 1999). WHO-5 er et generisk mål for oplevet trivsel, der afdækker graden af individets positive oplevelser via fem udsagn om, hvordan deltageren har følt de seneste to uger.

WHO-5 fremgår af Social- og Boligstyrelsens nettoliste over validerede instrumenter til evaluering af indsatser for udsatte voksne, som helt eller delvist har til formål at forbedre borgerens trivsel/mentale sundhed

(Socialstyrelsen, 2021). VIVE har tidligere anvendt WHO-5 til måling af trivsel hos mennesker i prostitution (SFI, 2017; VIVE, 2021).

WHO-5 måler trivsel gennem fem spørgsmål:

I de sidste to uger...

- har jeg været glad og i godt humør
- har jeg følt mig rolig og afslappet
- har jeg følt mig aktiv og energisk
- er jeg vågnet frisk og udhvilet
- har min dagligdag været fyldt med ting der interesserer mig

Svarmuligheder for hvert spørgsmål:

På intet tidspunkt = 0

Lidt af tiden = 1

Lidt mindre end halvdelen af tiden = 2

Lidt mere end halvdelen af tiden = 3

Det meste af tiden = 4

Hele tiden = 5

Ud fra deltagerens besvarelse konstrueres et indeks ved at summere værdien af de fem trivselsspørgsmål og gange summen med fire, hvormed der opnås en indeksscore på mellem 0 og 100. Gennemsnittet i hele befolkningen er 68 point. En score på 50 eller derunder indikerer en risiko for stress eller depression. En progression i trivsel defineres som en positiv udvikling i selvoplevet trivsel på minimum 10 procent. Der findes ingen retningslinjer for længden af indsatsperioden for brug af WHO-5, hvormed WHO-5 er velegnet til projektet, hvor indsatsperioderne varierer både internt og på tværs af kommunerne. Til at måle deltagernes baggrundskarakteristika, indgår desuden variablene Køn og Alder.

Fortolkning af WHO-5 score

- Pointtal mellem 0-35: Der kan være stor risiko for depression eller stressbelastning
- Pointtal mellem 36-50: Der kan være risiko for depression eller stressbelastning
- Pointtal over 50: Der er ikke umiddelbart risiko for depression eller stressbelastning

Vi har testet for, om der er statistisk signifikante forskelle i den gennemsnitlige trivselsscore ved første måling for de borgere, som kun har besvaret én trivselsmåling sammenlignet med de borgere, der har besvaret mere end en trivselsmåling. Ingen t-tests viste statistisk signifikante forskelle imellem grupperne for de forskellige trivselsmålinger.

Udviklingen i trivsel undersøges ved at lade borgerne i Exit-prostitution udfylde en trivselsmåling, så vidt muligt ved første møde i projektet og herefter omtrent hver anden måned, så længe de deltager i projektet. På denne måde tages så vidt muligt højde for, at nogle deltagere forlader projektet uden varsel. I den efterfølgende progressionsanalyse indkalkuleres, hvor længe de har deltaget i projektet.

I praksis har projekterne angivet, at de ikke helt har været i stand til at følge denne strategi. I nogle tilfælde er der gået mere end et møde, før borgerne har udfyldt spørgeskemaet første gang. Og der er ofte gået mere end to måneder imellem hver besvarelse. I den endelige analyse er inkluderet besvarelser med mellem 2-3 måneders mellemrum.

Det er projektlederne i hver projektkommune, som har haft ansvaret for at følge op på borgernes besvarelser, via et link til spørgeskemaet i SurveyXact.

Registrering af borgerforløb i Excel

Projektkommunerne tildeler hver enkelt borger, som modtager en indsats, et unikt ID-nummer, der fungerer som en identifikationsvariabel. ID-nummeret skal herefter indtastes hver gang borgeren udfylder et spørgeskema og når projekterne registrerer oplysninger på individniveau om borgernes forløb i et excel-ark.

Foruden trivselsmålingen har projektkommunerne løbende bidraget med en række registreringer vedrørende borgernes forløb, herunder hvilke indsatser de har fået, eller hvilke udfordringer de har fået hjælp til.

Projektkommunerne er blevet bedt om at registrere følgende:

- Hvilke indsatser borgerne har modtaget
- Om de er blevet henvist til indsatser vedrørende bekæmpelse af menneskehandel
- Om borgerne visiteres til øvrige tilbud/indsatser

For at sikre en ensartet registreringspraksis og derigennem øge kvaliteten, har Social- og Boligstyrelsen udarbejdet et registreringsskema i Excel, hvori projektkommunerne skal indtaste oplysningerne. Skemaerne er tilpasset hvert af de fire projekter, så det afspejler de indsatser, det pågældende projekt udbyder.

Vi har udelukkende medtaget trivselsmålinger, hvori der indgår mindst 10 borgere, hvilket betyder, at der ikke fremgår det samme antal trivselsmålinger i figurerne for de fire kommuner.

6. Referencer

Bech (1999). *WHO-5 trivselsindeks*. Psykiatrisk Sygehus, Frederiksborg Amt.

Tilgængelig via: [https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/who-5-
questionnaires/Pages/default.aspx](https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/who-5-
questionnaires/Pages/default.aspx)

Dahler-Larsen, P (2008): *At fremstille kvalitative data*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Edwards, K. & Lundstrøm, S. L. (2014): *Relationel koordinering – kan ændringer i samarbejde og relationer måles?* Tidsskrift for Arbejdsliv, 16 årg., nr. 4.

Halkier, Bente (2015) Fokusgrupper i Brinkmann S. & Tanggaard L. *Kvalitative Metoder – En grundbog*. Hans Reitzels Forlag, s. 137-151.

SSA (2019): *Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023*

SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2017). *Exit Prostitution. Evaluering af CTI-forløb for borgere med prostitutionserfaring*. København.

Socialstyrelsen (2021). <https://vidensportal.dk/dokumentation/udsatte-voksne/WHO-5>

Socialstyrelsen (2020). *Nationale retningslinjer for social stofmisbrugsbehandling*.

Sundhedsstyrelsen (2017). *Guide til trivselsindekset: WHO-5*. København.

VIVE - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2021). *Salg af sex i Danmark 2020 – En kortlægning*. København.

Hjemmesider

Aarhus Kommune (2023): <https://aarhus.dk/borger/personlig-hjaelp-og-stoette/forandring#mere-om-tilbuddet-2d>. Hentet d. 16-10-2023.

KFUK (2023): <https://kfuksa.dk/om-organisationen>. Hentet d. 17-10-2023

Kvistene (2023): <https://kvistene.dk/velkommen/>. Hentet 17-10-2023.

Joansøstene.com (2023): <https://joansoestreneaarhus.dk/om/>. Hentet d. 17-10-2023.

Livarehab (2023): <https://livarehab.dk/om-os/>. Hentet d. 17-10-2023.



Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk